

Vastaanottaja
Hollolan kunta

Asiakirjatyyppi
viherverkostoselvitys

Päivämäärä
20.4.2020

HOLLOLAN KUNTA STRATEGISEN YLEISKAVAAN VIERVERKOSTO

HOLLOLAN KUNTA STRATEGISEN YLEISKAVAAN VIHERVERKOSTO

Projekti	Hollolan strategisen yleiskaavan päivitys	Ramboll
Projekti nro	1510048247	PL 25
Vastaanottaja	Hollolan kunta	Itsehallintokuja 3
Asiakirjatyyppi	Raporttiluonnos	02601 ESPOO
Versio	[3]	
Päivämäärä	20.4.2020	P +358 20 755 611
Laatija	Kaisa Mustajärvi, Jussi Mäkinen, Elviira Ritari, Jenny Hölttä & Tiina Virta	F +358 20 755 6201
Tarkastaja	Markus Hytönen	https://fi.ramboll.com

SISÄLTÖ

1.	Työn tavoitteet	2
2.	Aineisto ja menetelmät	3
2.1	Käytetyt lähtöaineistot	3
2.2	Paikkatietoanalyysit	3
2.2.1	Ekologisen verkoston rakenteellinen analyysi	3
2.2.2	Ekologisen verkoston laadullinen tarkastelu	5
2.2.3	Virkistysyhteyksien tarkastelut	5
2.3	Maastokartoitukset	5
2.4	Työpajat	6
3.	Aiemmissä selvityksissä esitetty viherverkoston rakenne ja tavoitteet	7
4.	Sidosryhmien esille nostamat Hollolan erityispiirteet	13
4.1	Koko kunnan alue ja ylikunnalliset yhteydet	13
4.2	Nostavan alue	15
4.3	Kuntakeskuksen alue	16
5.	Ekologisen verkoston tunnistettu rakenne	18
5.1	Kuntatason ekologinen verkosto	19
5.1.1	Ydinalueet	19
5.1.2	Ekologiset yhteydet	23
5.2	Nostavan alue	30
5.3	Kuntakeskuksen alue	31
6.	Virkistysyhteydet ja -tarpeet	33
6.1	Kuntatason virkistysverkosto	33
6.2	Nostavan alue	36
6.3	Kuntakeskuksen alue	37
7.	Ehdotus alueelliseksi viherverkostoksi ja suositukset maankäytölle	39
7.1	Selvitys ja strateginen yleiskaava	43

1. TYÖN TAVOITTEET

Hollolan ekologinen verkosto määriteltiin strategisessa yleiskaavassa uutena teemana. Strategisen yleiskaavan ekologinen verkosto tarkoittaa maakuntakaavan ekologista verkostoa yhteensovittamalla sen Hollolan kunnan nykyiseen ja suunniteltuun maankäyttöön. Selvityksessä huomioitiin erityisesti ekologisen verkoston toimivuuden kannalta keskeiset Hollolan uudet infra- ja maankäyttöhankkeet sekä maakuntakaavassa osoitettujen ylikunnallisten yhteyksien liittyminen kunnan sisäiseen ekologiseen verkostoon. Työn sisällössä huomioitiin Hollolan kuntastrategiasta 2018-2021 johdetut tavoitteet ekologiselle verkostolle ja virkistysyhteyksille: Osana "Asumisen Hollola" aihekokonaisuutta on tavoite " Tarjoamme luonnonläheisen viihtyisän ja turvallisen asuinympäristön, joka edistää arjen sujuvuutta", jolle on määritelty toimenpiteeksi "Edistämme asumisen kestävä kehitystä". Selvitys tarjoaa myös sisältöä toimenpiteelle "Nostamme luonnon ja liikunnan markkinointiviestinnän kärkeen".

Ekologisen verkoston selvitys koostui sekä rakenteellisesta että laadullisesta tarkastelusta. Rakenteellisella analyysillä selvitettiin kunnan laajat yhtenäiset luonnon ydinalueet sekä niiden väliset ekologiset yhteydet. Laadullisessa tarkastelussa tunnistettiin monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä luontoarvokokonaisuudet. Luonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet arvioitiin monimuotoisuusperustein huomioiden mm. luontoarvokokonaisuuksien, monimuotoisuuskohteiden ja pysyvien suojelualueiden sijoittuminen osana verkostoa. Lopputuloksena syntyi koko kunnan kattava rakenteellisesti ja laadullisesti optimoitu ekologinen verkosto. Ekologisen verkoston selvitys laadittiin strategiseen yleiskaavaan sopivalla tarkkuustasolla. Kukkila-Kalliolan kaavarunkoa varten laadittu ekologisten yhteyksien selvitys otettiin yleispiirteistettynä mukaan kaavaan valmiina osana.

Virkistysyhteyksien selvittämisessä huomioitiin erityisesti Hollolan matkailun ja virkistykseen kannalta merkittävä Salpausselkä-Messilä-Tiirismaa-Hälvälä -kokonaisuus ja sen virkistystarpeiden yhteensovittaminen luontoarvojen ja maankäytön tiivistymisen kannalta. Tunnistetut, olemassa olevat virkistysyhteydet ja parannettavat tai kokonaan uudet virkistysyhteydet kuvattiin sanallisesti, jolloin yhteyksien tarkempi luonne ja käyttäjien tarpeet tuli dokumentoitua.

Ekologiset yhteydet ja virkistyskäyttöä palvelevat yhteydet yhteensovitettiin ja niiden tavoitteet kuvaillaan selvityksessä yhteyskohtaisesti. Lisäksi keskeiset sidosryhmät osallistettiin yhteisen työpajan avulla.

Selvityksen tulokset esitetään koko kunnan kattavana kokonaisuutena erillisellä luontoteemakartalla. Strategisen yleiskaavan kaavaprosessissa päätetään mitkä selvityksen osoittamat kohteet, yhteydet ja yhteydet tarpeet osoitetaan osana strategisen yleiskaavan juridista kaava-aineistoa kaavakartoilla ja kaavamääräyksillä.

Strategisen yleiskaavan päivityksen yhteydessä laadittiin yksityiskohtaisempi viherverkoston ja maankäytön yhteensovitus Nostavan ja kuntakeskuksen alueen osalta.

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Käytetyt lähtöaineistot

Kaavat

- Hollolan ajantasa-asemakaava
- Hollolan strateginen yleiskaava (kunnanvaltuuston hyväksyntä 3.4.2017)
- Lahden läntisten osien osayleiskaava (lainvoima 5.10.2017)
- Päijät-Hämeen kokonaismaakuntakaava 2014 (maakuntahallitus 20.2.2017)

Kaavojen taustaselvitykset

- Päijät-Hämeen ekologisen verkoston päivitys. Päijät-Hämeen liitto 2013
- Kalliola-Kukkilan viherverkostoselvitys. Ramboll 2018.
- Hollolan kunnan kaavoituksen yhteydessä tehtyjen luontoselvitysten sähköinen paikkatietoaineisto

Avoimet paikkatiedot

- Ympäristöhallinnon avoin paikkatietoaineisto (mm. luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -verkoston kohteet, luonnonsuojeluohjelmien kohteet, arvokkaat kallioalueet)
- Maanmittauslaitoksen avoin paikkatietoaineisto
- Avoin metsätieto (Metsäkeskus)
- Corine-maanpeiteaineisto 2018 (Suomen ympäristökeskus)
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat metsäalueet 2018, ns. Zonation-aineisto (Suomen ympäristökeskus)

Lajitiedot

- Eliölajit -tietokanta (Suomen ympäristökeskus, rekisteripöiminta 6.5.2019)
- Laji.fi tietokantahaku Hollolan kunnan alueen uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista (rekisteripöiminta 7.5.2019)
- Päijät-Hämeen maakunnallisesti tärkeät linnustoalueet (MAALI), Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys 2019
- Lahden seudun saukkokartoitus. Luontoselvitys Metsänen & Lahden seudun ympäristöpalvelut 2015. Paikkatietoaineisto.

2.2 Paikkatietoanalyysit

2.2.1 Ekologisen verkoston rakenteellinen analyysi

2.2.1.1 Ydinalueiden määrittely

Hollolan luonnon ydinalueet määritettiin Corine maanpeite 2018 -aineiston avulla ArcGis -ohjelmistoa käyttäen. Ydinalueisiin sisällytettiin aineistosta seuraaviin maanpeiteluokkiin luokitellut luonnonalueet:

- Avosuot
- Harvapuustoiset alueet
- Havumetsät
- Kalliomaat
- Rantahietikot ja dyynialueet
- sekametsät
- kosteikot maalla

Vierekkäisiä alueita yhdistämällä saatiin eri kokoisia luonnonalueita, joista poistettiin vielä reunavaikutukselle altis reunavyöhyke. Reunavyöhykettä poistettiin 250 metrin säteeltä seuraavista maanpeiteluokista: kaatopaikat, kerrostaloalueet, lentokenttäalueet, liikennealueet, maa-ainestenottoalueet, palveluiden alueet, teollisuuden alueet ja turvetuotantoalueet. Hieman kapeammalta vyöhykkeeltä, 100 metrin säteeltä, reunavyöhykettä poistettiin seuraavien maanpeiteluokkien reunoilta: golfkentät, maatalousmaat, pellot, pientaloalueet ja vapaa-ajan asunnot. Puistojen reunoilta reunavyöhykettä poistettiin 50 metrin säteeltä. Näin muodostetuista luonnon ydinalueista valittiin kaikki 100 hehtaarin kokoiset ja sitä suuremmat alueet laadullisen analyysin jatkokäsittelyyn.

Vesiekologisia ydinalueita ei määritelty rakenteellisella analyysillä, vaan ne rajattiin ainoastaan laadullisin perustein.

2.2.1.2 Ekologisten yhteyksien määrittely

Ekologisten yhteyksien analyysi toteutettiin ArcGIS -ohjelmistolla. Verkoston luomisen pohjalla käytettiin Corine Land Cover 2018 maanpeite aineistoa (20 m), sekä monimuotoisuudelle tärkeitä metsäalueet 2018 aineistoa. Rasterimuotoiselle aineistolle määritettiin uudet arvot (Reclassify) alla olevan taulukon mukaisesti (Taulukko 2-1). Tunnistetut luonnon ydinalueet yhdistettiin Cost Connectivity -työkalulla, jossa kustannuspintana käytettiin muokattua maanpeiteaineistoa. Analyysin tuloksena saatiin verkosto, jossa ydinalueet ovat yhdistettynä toisiinsa optimaalisimman reitin mukaan.

Taulukko 2-1. Corine land cover 2018 maanpeiteaineiston maanpeiteluokkien prioriteettiluokittelu.

Maanpeiteluokka	Prioriteetti
Järvet	NODATA
Lentokenttäalueet	NODATA
Kaatopaikat	NODATA
Havumetsät kalliomaalla	1
Havumetsät kivennäismaalla	1
Havumetsät turvemaalla	1
Lehtimetsät kivennäismaalla	1
Lehtimetsät turvemaalla	1
Sekametsät kalliomaalla	1
Sekametsät kivennäismaalla	1
Sekametsät turvemaalla	1
Harvapuustoiset alueet, cc 10-30%, kalliomaalla	2
Harvapuustoiset alueet, cc 10-30%, kivennäismaalla	2
Harvapuustoiset alueet, cc 10-30%, turvemaalla	2
Harvapuustoiset alueet, cc <10%	3
Sisämaan kosteikot maalla	3
Puistot	4
Puustoiset pelto- ja laidunmaat	4
Laidunmaat	5
Luonnon laidunmaat	5
Rantahietikot ja dyynialueet	5
Maataloustukijärjestelmän ulkopuoliset maatalousmaat	6
Hedelmäpuu- ja marjapensasviljelmät	6
Pellot	6
Kalliomaat	6
Avosuot	6
Vapaa-ajan asunnot	6
Harvapuustoiset alueet, sähkölinjan alla	6
Turvetuotantoalueet	7
Golfkentät	8
Muut urheilu- ja vapaa-ajan toiminta –alueet	9

Sisämaan kosteikot vedessä	9
Joet	10
Kaivokset	10
Kerrostaloalueet	10
Liikennealueet	10
Maa-ainesten ottoalueet	10
Palveluiden alueet	10
Pientaloalueet	10
Rakennustyöalueet	10
Raviradat	10
Teollisuuden alueet	10

Tärkeimmät vesiekologiset yhteydet tunnistettiin saatavilla olevan lähtötiedon ja sidosryhmien palautteen perusteella. Vesiekologiset yhteydet muodostuvat arvokkaiksi tunnistetuista puroista ja joista.

2.2.2 Ekologisen verkoston laadullinen tarkastelu

Laadullisessa analyysissä tarkasteltiin rakenteellisen analyysin tuottamaa aineistoa, peilaten sitä käytössä oleviin monimuotoisuusarvoja indikoiviin lähtötietoihin. Analyysissä tarkasteltiin, kuinka havaitut monimuotoisuusarvot jakautuvat rakenteellisille ydinalueille. Analyysissä otettiin huomioon luonnonsuojelu-, Natura 2000- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden sijoittuminen, uhanalaisten tai huomionarvoisten lajien havainnot, metsälakikohteet, arvokkaat lintualueet ja arvokkaat kallioalueet. Laadullisen tarkastelun pääaineistona käytettiin Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet 2018 aineistoa, jonka perusteella voitiin havaita laajemmat monimuotoisuuden arvoaluekeskittymät. Laadullisessa analyysissä rakenteellisen analyysin ydinalueet arvoitettiin monimuotoisuusperustein ns. paremmuusjärjestykseen.

Vesiekologisten ydinalueiden laadullinen tarkastelu toteutettiin käytännössä samalla tavalla, mutta analyysistä jätettiin pois "monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet 2018".

2.2.3 Virkistysyhteyksien tarkastelut

Virkistysyhteyksien tarkastelussa painottuivat strategisessa yleiskaavassa esitetyt sellaiset viheralueet ja niiden väliset yhteydet Nostavan sekä kuntakeskuksen alueilla, joissa maankäytölliset hankkeet tai nykyinen taajamarakenne aiheuttavat haasteita virkistysyhteyksien toimivuudelle ja toteutumiselle. Nämä haastealueet oli tunnistettu jo strategisen yleiskaavan päivitystyön alkuvaiheessa. Analyysin kannalta tärkeimmät yhteydet valittiin maastokäyntiä varten konsultin työryhmän sisäisenä asiantuntijatyönä.

2.3 Maastokartoitukset

Nostavan ja Hollolan kuntakeskuksen alueelta laadittiin tarkennettu viheryhteyksien määrittely, jonka yhteydessä lähtötietojen ja paikkatietoanalyysien perusteella tunnistetut, potentiaaliset ekologiset yhteydet ja virkistykseen kannalta tärkeät yhteydet dokumentoitiin maastokäyntien avulla.

2.4 Työpajat

Konsultin sisäinen työpaja

Lähtötietotarkastelun, paikkatietoanalyysien ja maastokäyntien tuloksia käytiin yhdessä läpi sisäisessä työpajassa, jossa tarkoituksena oli täsmentää selvityksen kannalta tärkeimmät nykyiset ja kehitettävät reitti- ja yhteystarpeet sekä kriittisimmät säilytettävät yhteydet tulevien maankäyttöhankkeiden kannalta. Työpajassa tarkasteltiin erityisesti Nostavan ja Kuntakeskuksen alueiden yhteyksiä ja reittejä sekä merkittävimpiä laajempia yhteyksiä ja arvokokonaisuuksia koko kunnan tasolla. Sisäisen työpajan tuloksena syntyi virkistykseen ja ekologiseen verkostoon liittyviä teemakarttoja esitettäväksi syksyn asukastyöpajassa.

Asukastyöpaja 12.9.2019

Viherverkoston kehittämiseen liittyvä yleisötilaisuus järjestettiin 12.9 kunnanviraston tiloissa Hollolan kuntakeskuksessa. Hollolan kunta ilmoitti asukastilaisuudesta omilla kanavillaan, sekä internet-sivustollaan. Tilaisuuteen osallistui noin 40 asukasta sekä Hollolasta että Lahdesta. Nuorempaa asukaskuntaa edustivat lisäksi useampi oppilas Lahden ammattikorkeakoulusta.

Tilaisuuden alussa konsultit esittelivät työn taustaa, analyysissä ja konsultin sisäisessä työpajassa tunnistettuja yhteyksiä sekä muita selvityksen tuloksia. Osallistujat olivat aktiivisia ja kyselivät paljon työn taustalla käytetyistä menetelmistä ja aineistoista. Noin 45 minuutin jälkeen varsinaista työpajaosuutta varten kokoonnuttiin

Asukkaat osallistuivat aktiivisesti karttatyöskentelyyn. Karttoihin tuli runsaasti merkintöjä; uusia yhteyksiä ja reittejä, havaintoja, sanallista palautetta konsultin merkinnöistä ja kysymyksiä liittyen suunnitteluun. Työpajan aikana keskustelu oli vilkasta.

Asiantuntijatyöpaja 30.9.2019

Asukastyöpajan tulokset vietiin asiantuntijatyöpajaan, joka järjestettiin Kuntakeskuksen kirjastolla. Työpajaan osallistui Hollolan kunnan puolelta ympäristösihteeri, hyvinvointikoordinaattori ja kaavoitusarkkitehti, Lahden kaupungista ympäristönsuojelusihteeri ja maisema-arkkitehti, puolustusvoimien edustajan logistiikkalaitokselta, Päijät-Hämeen liiton maakunta-arkkitehti sekä yhteysviranomaisen Hämeen ELY-keskuksesta.

Työpajassa osallistuja pyydettiin tarkastelemaan yhteyksiä omasta asiantuntijanäkökulmastaan ja erityisesti seuraavien kysymysten kannalta:

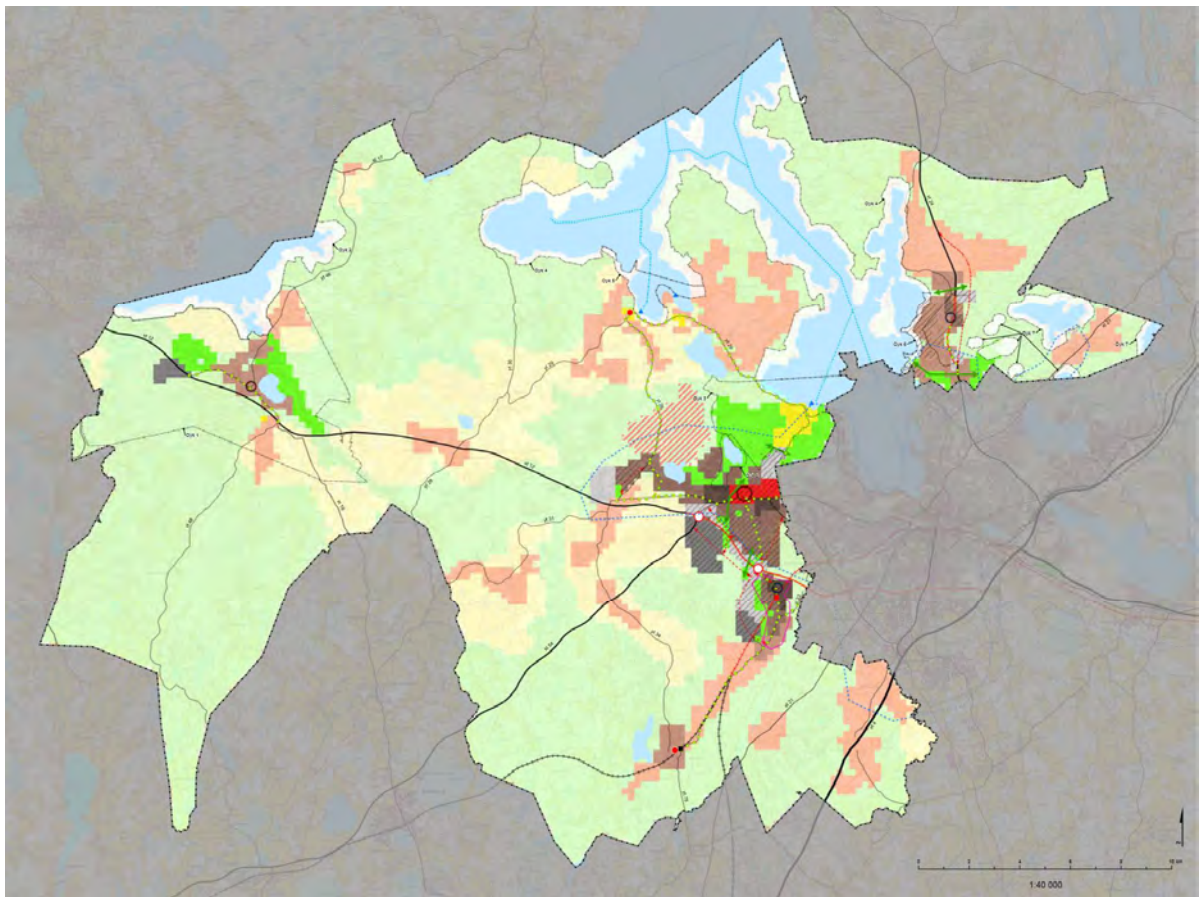
- Miten maakuntakaavan yhteyksiä, reittejä tai alueita käytetään kokemuksesi mukaan nykyisin vai käytetäänkö ollenkaan?
- Mitkä ovat nykyisten yhteyksien suurimmat ongelmakohdat?
- Puuttuuko suunnitelmista jokin olennainen kehittämistä kaipaava yhteys/alue?
- Mitä haasteita asiantuntijuutesi näkökulmasta esitetyn mukaisen viherverkon toteutumiselle on?
- Miten näitä haasteita voitaisiin ratkaista?
- Ketkä ovat avaintahot haasteiden ratkaisemiseksi?

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute

Viherverkostoon liittyviä lausuntoja ja mielipiteitä saatiin lisäksi kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (OAS) liittyen sidosryhmiltä, yhdistyksiltä ja yksityishenkilöiltä. Kaikki palautteet käytiin läpi ja huomioitiin verkoston kehittämisessä mahdollisuuksien mukaan.

3. AIEMMISSA SELVITYKSISSÄ ESITETTY VIHERVERKOSTON RAKENNE JA TAVOITTEET

Hollolan strateginen yleiskaava 2017 koostui useasta oikeusvaikuttisesta kaavakartasta. Pääkartassa oli osoitettu oleelliset virkistysalueet. Tämän lisäksi erillisillä kartoilla on osoitettu joitakin virkistysyhteystarpeita sekä perustetut suojelukohteet sekä tiedossa olleita arvokkaita luontokohteita. Kaavassa ei otettu suoraan kantaa ekologisten verkostojen sijoittumiseen, mutta nämä em. kohteet ovat käytännössä oleellinen osa ekologista verkostoa toimien virkistysyhteyksinä ja ekologisina käytävinä laajempien viheralueiden välillä. Koko kunnan alueella säilytettäväksi viheralueiksi on esitetty Länsi-Hollolassa Ahvenaisen järven ympäristö ja Valkjärven viereinen Kukkolanharjun ympäristö läheisine harjualueineen. Itäpuolella kuntaa Lahden kaupungin pohjoispuolella sijaitsevat Latokarkean ja Tervämäen metsäalueet. Itäpuolella viheryhteyksiä on esitetty Latokarkean ja Tervämäen välille (itä-luoteis-suuntainen) sekä Kalliolan eteläpuolelle (itä-länsi-suuntainen). (Kuva 3-1)

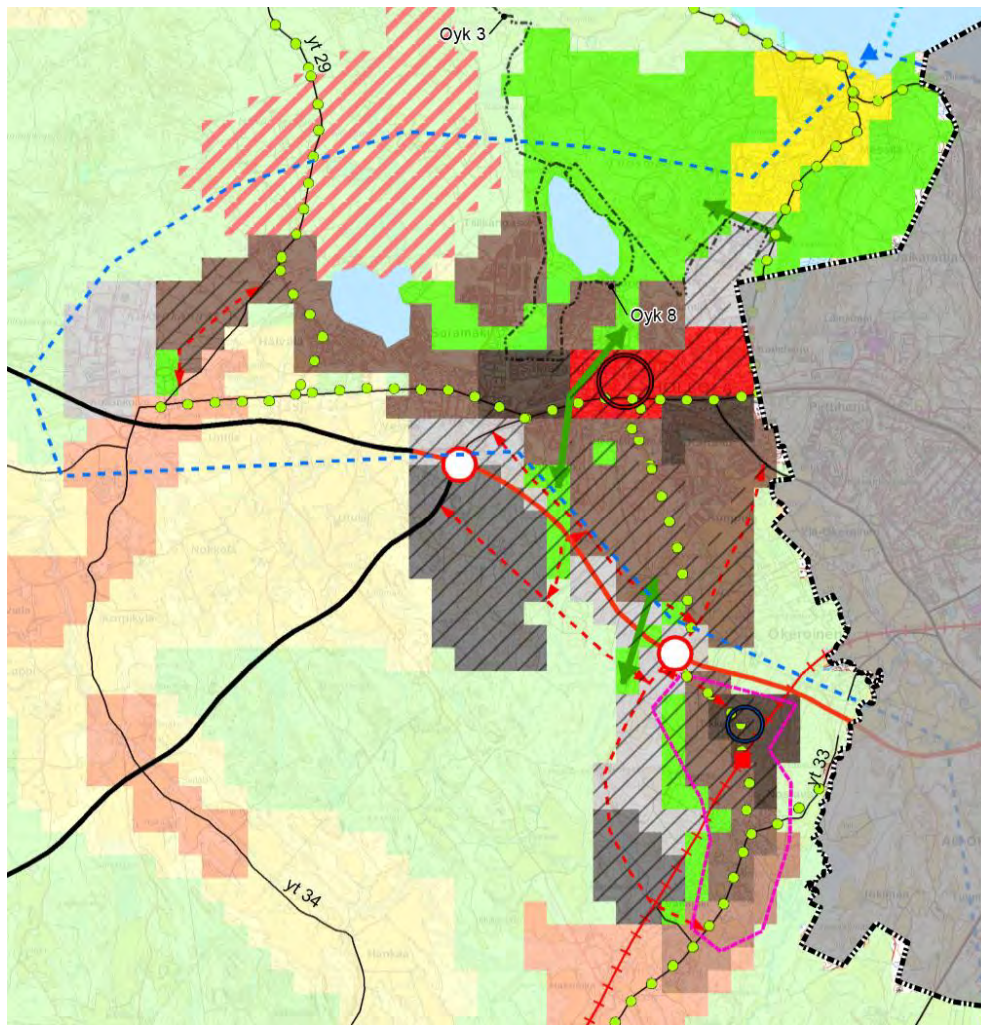

Kuva 3-1. Hollolan strateginen yleiskaava 2017. Viheralueet on esitetty kartassa kirkkaan vihreällä

Kuntakeskuksen alueella säilytettäväksi viheralueiksi on esitetty Messilästä Tiirismaalle ulottuva laaja ja yhtenäinen metsäinen alue, joka jatkuu Iso Tiilijärven molemmiin puoliin etelään kohti kuntakeskuksen taajamarakennetta. Järven länsipuolella viheralue ulottuu länteen Varrassuolle kohti Työtjärveä. Kuntakeskuksen ympäristön alueet ovat laajuutensa ja saavutettavuuden kannalta kaavan merkittävimmät virkistysalueet. Valtatien 12 eteläpuolelle on esitetty lisäksi kaksi pienempää viheraluetta Hedelmätarhan alueelle (kuntoilurata) sekä Vanhatalon alueelta etelään Hirvikallion suuntautuva puroympäristö. Tärkeimmiksi säilytettäväksi viheryhteyksiksi on

esitetty Messilän ja Tiirismaan metsäalueet yhdistävä kaakkois-luoteis -suuntainen yhteys sekä kuntakeskuksen pohjoispuoliselta metsäalueelta etelään suuntautuva ja valtatie ylittävä yhteys, joka yhdistää kuntakeskuksen pohjoispuolen viheralueet eteläpuolisiin viheralueisiin.

Nostavan alueella säilytettäväksi viheralueiksi on esitetty pienempi, etelän laajoilta metsäalueilta koilliseen kohti Kumpulan taajamarakennetta suuntaava viheralue. Samalle alueelle on osoitettu myös lounais-koillis-suuntainen virkistysyhteys (maakuntakaavan yhteys), joka ylittää eteläisen kehätien. Kehitettävän Nostavan risteysalueen työpaikka- ja palvelualueen sekä logistiikka-alueen itäpuolelle on osoitettu nauhamainen etelä-pohjois-suuntainen viheralue, joka koostuu Vähäjoen jokiympäristöstä sekä Nostavan asuinalueiden väliin jäävistä pelto- ja metsäalueista. (Kuva 3-2)

Kuva 3-2. Hollolan strateginen yleiskaava 2017. Ote Nostavan ja Kuntakeskuksen alueilta.

Päijät-Hämeen maakuntakaava on ohjannut strategista yleiskaavaa ja siinä pääasiassa toistuvat samat kohteet. Viherverkoston rakenne koostuu virkistysalueista ja retkeilyalueista, luonnonsuojelualueista ja Natura 2000-verkostoon kuuluvista tai ehdotetuista alueista, sekä näitä alueita yhdistävistä viheryhteystarpeista, melontareiteistä ja ulkoilureiteistä. Koko kunnan tasolla virkistysalueita on pohjoisessa (Parinpellon ja Mustamaan virkistysalue, Hännysaari) ja keskiosissa (Läntisen Salpausselän, Tiirismaan ja Enonsaaren virkistysalue) sekä Vesijärven itäpuolella (Soltinjärven ja Tiinankallion) virkistysalue. Tiirismaa ja Läntinen Salpausselkä muodostavat laajan Lahden kaupunkiseudun virkistysalueen, jolla on valtakunnallista merkitystä

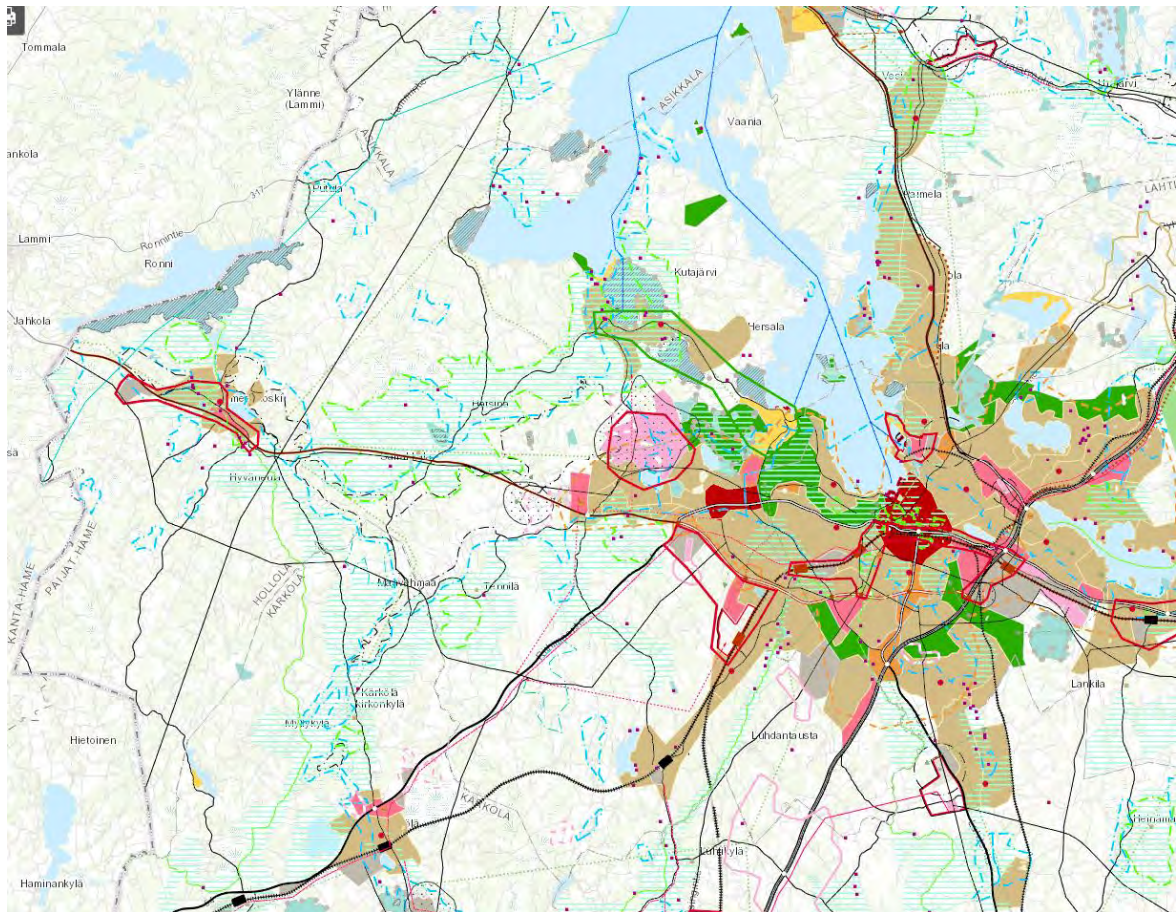
hyvän ja monipuolisen harjumaastonsa ansiosta. Nämä ovat osittain myös Natura 2000 -aluetta. Luonnonsuojelualueita on osoitettu erityisesti Tiirismaan alueelle ja sen pohjoispuolelle, kuntakeskuksen pohjois- ja länsipuolelle, Hälvälän länsipuolelle sekä Vesijärven saariin. (Kuva 3-3)

Viheryhteystarpeita on osoitettu:

- Kukonkankaalle; Ekologisen verkoston kannalta tärkeä viheryhteys VT12 puolelta toiselle
- Hälvälään; Ekologisen verkoston ja virkistykseen kannalta tärkeä itä-länsisuuntainen yhteystarve Hälvälän alueen lävitse. Yhteyden toimivuus on turvattava Hälvälän maankäytön suunnittelun yhteydessä.
- Tiirismaa – Salpausselkä välille; Ekologisen verkoston ja virkistykseen kannalta tärkeä itä-länsisuuntainen viheryhteys Tiirismaalta Hollolan Messilään ja Salpausselälle läpi työpaikka- ja matkailualueiden.
- Salpakangas-Aikkala välille; Ekologisen verkoston kannalta tärkeä viheryhteystarve Lahden eteläisen kehätien puolelta toiselle

Koko kunnan alueelle on lisäksi osoitettu virkistysreittejä:

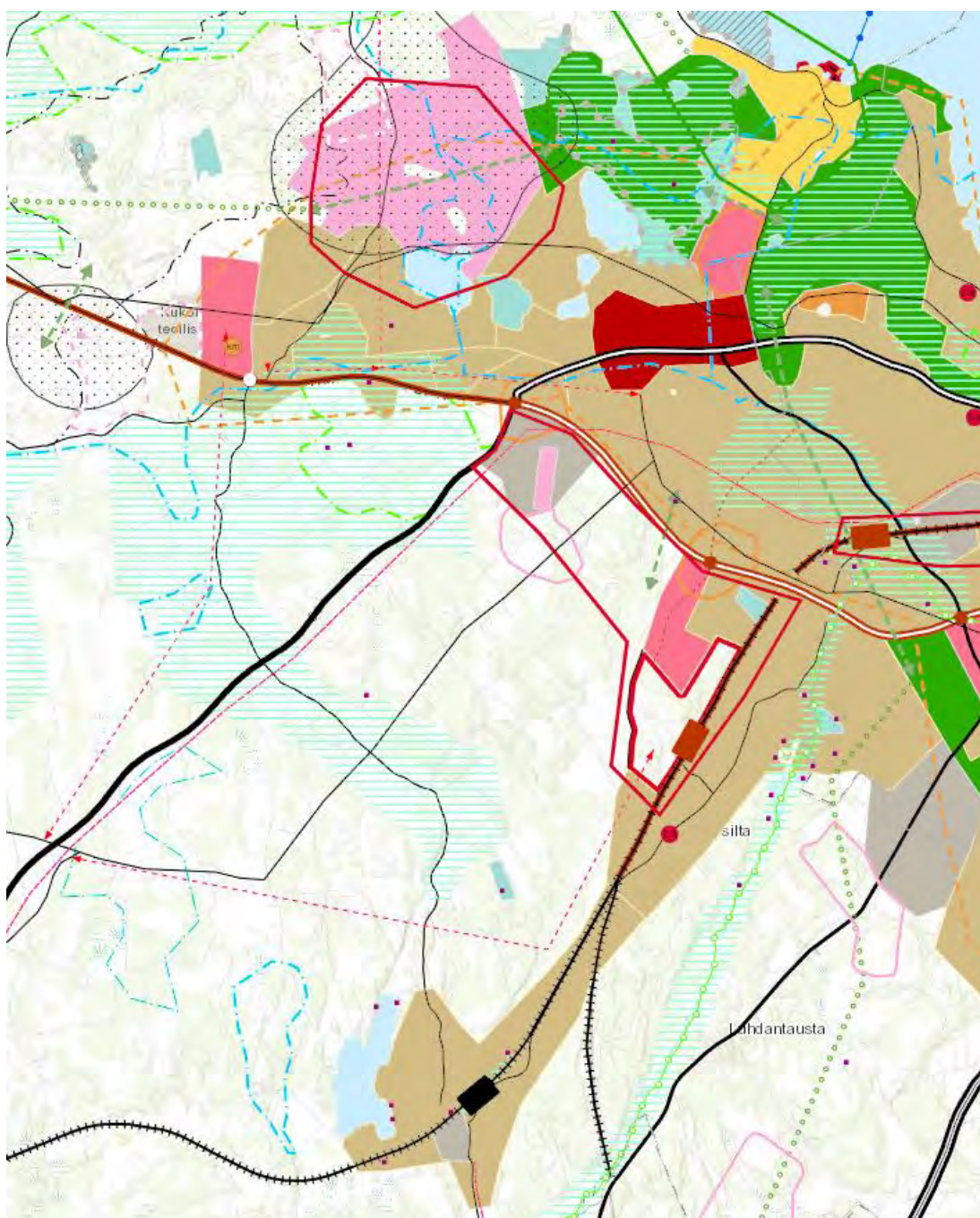
- Ulkoilureitti Hollola – Hämeenkoski; Osa itä-länsisuuntaista ulkoilun yhteystarvetta Hollolan ja Hämeenkosken välillä.
- Ulkoilureitti Kärkölä – Hämeenkoski; Osa Kärkölän Huovilan puiston ja Hämeenkosken välistä ulkoilun yhteystarvetta.
- Ulkoilureitti Hollola – Lahdenpohja; Osa Vesijärveä kiertävää ulkoilun yhteystarvetta Hollolan kirkonkylän ja Lahdenpohjan välillä.
- Teuronjoen melontareitti; Pääjärveltä Teuronjokea Mommilanjärvelle ja edelleen Puujoelle menevä melontareitti
- Porvoonjoen melontareitti

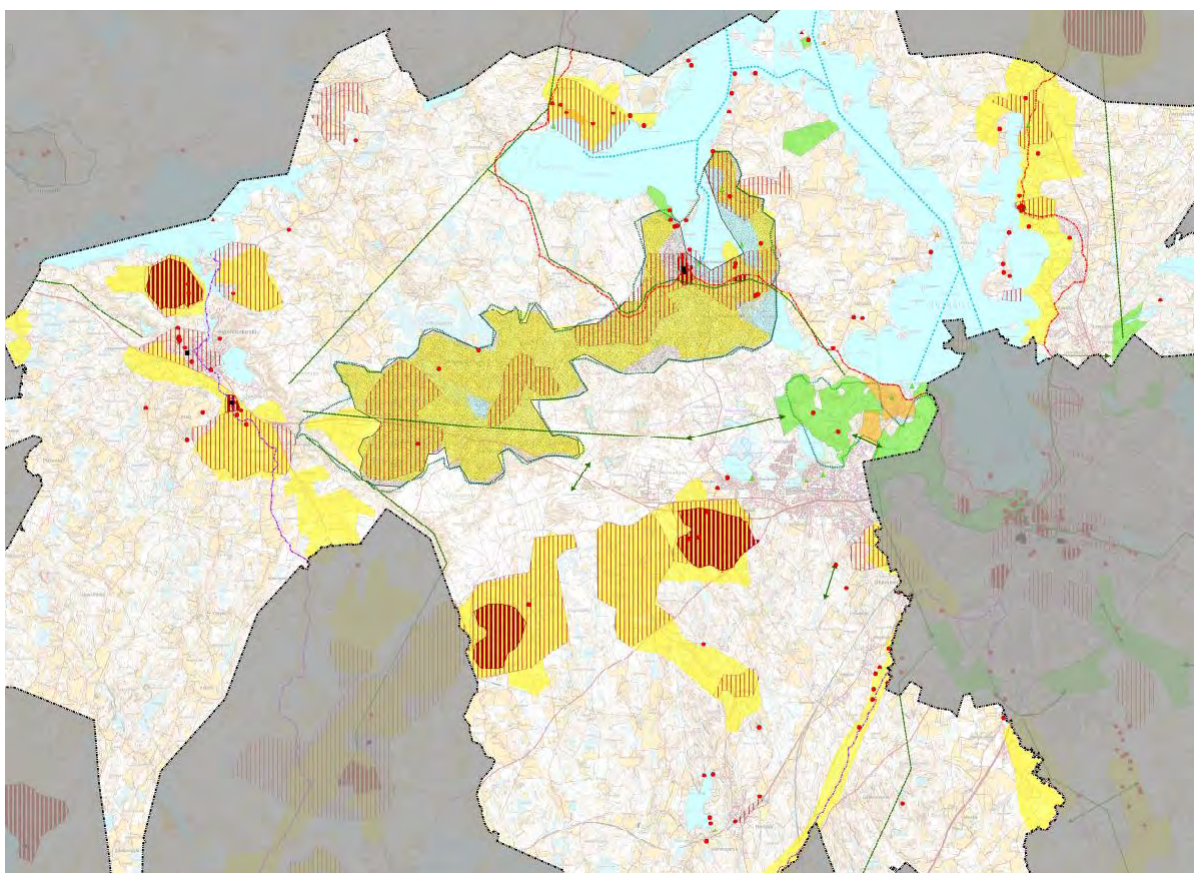
Kuva 3-3. Ote Päijät-Hämeen maakuntakaavasta Hollolan kunnan alueelta.

Kuntakeskuksen alueella maakuntakaavan merkinnöistä koskevat Läntisen Salpauselän ja Tiirismaan virkistysalueet, joita yhdistää alueiden välillä oleva viheryhteys. Tiirismaan virkistysalueen ympärille tai sen alueelle sijoittuu useita luonnonsuojelualueita ja Natura-alueita. Virkistys- ja luonnonsuojelualueilta on osoitettu itä-länsisuuntainen viheryhteystarve, joka kulkee Hälvälän kautta kohti laajempia, rakentamattomia metsäalueita. Vastaavat kohteet on osoitettu Strategisessa yleiskaavassa 2017 (ks. kuva 3-5)

Nostavan alueelle ei ole osoitettu maakuntakaavassa virkistysalueita. Salpakankaan-Aikkalan viheryhteys kulkee alueen pohjoispuolen rakentamattomilta metsäalueilta eteläisen kehätien kautta koilliseen. Nostavan koillispuolelle on osoitettu Tikkakallion luonnonsuojelualue. Lisäksi alueen itäpuolella kulkee Porvoonjoen melontareitti. (Kuva 3-4)

Kuva 3-4. Ote Päijät-Hämeen maakuntakaavasta Nostavan ja Kuntakeskuksen alueelta.

Kuva 3-5. Ote Hollolan Strategisen yleiskaavan 2017 kaavakartasta 3/5 Maisema, kulttuuriympäristö ja virkistys

4. SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMAT HOLLOLAN ERITYISPIIRTEET

4.1 Koko kunnan alue ja ylikunnalliset yhteydet

Asukastyöpajassa osallistujia mietitytti samat maankäytölliset estevaikutukset ja tulevat hankkeet, jotka ovat olleet tarkastelussa selvitystyön aikana. Runsaasti kommentteja tuli virkistysreittien toimivuudesta eri vuodenaikoina, Lahden ohitustiestä ja sen vaikutuksesta virkistykseen, pyöräteiden ja hiihtoreittien kehittämisestä, eläinhavainnoista sekä ylikunnallisten yhteyksien merkityksestä niin virkistykseen kuin ekologisten arvojen kannalta. Virkistykseen osalta merkittäviksi alueiksi nousivat Tiirismaa (nykyisellään jo hyvät kattavat yhteydet), Hämeenkosken Valkjärven itäpuoliset metsäalueet sekä Herralan Hahmajärven alue. Maakuntakaavassa esitettyjä viheryhteyksiä, länsi-itäsuuntaisia, ei tule käytettyä useiden asukkaiden kommenttien mukaan.

Ekologisen verkoston osalta koko kunnan osalta tuli runsaasti merkintöjä (Kuva 4-1):

- Kaikkia ydinalueita ei ollut huomioitu Kapervuoren ydinalueen läheisyydessä, mainittiin esim. Mustikkamaan alue
- Tiirismaan kaltaisia laajoja suojelualueita halutaan lisää keskustan läheisyyteen
- Kintterönsuon – ja Soltinjärven ydinalueita yhdistävää Lahden kautta kulkevaa ekologista yhteyttä pidettiin erittäin tärkeänä
- Jokien, purojen ja lähteiden arvoa korostettiin
- Peltoalueiden maisema-arvot haluttiin huomioida
- Ylikunnallisuutta näkökantaa arvostettiin

Kuva 4-1. Asukastyöpajassa kerättiin kommentteja tulostetuille kartoille.

Asiantuntijatyöpajassa nousi paljon ajatuksia, jotka olivat yhtäläisiä asukastyöpajan tuloksien kanssa. Yleisesti tärkeänä pidettiin kriittisimpien yhteyksien ja isoimpien väylien ylityskohtien toteutumista sekä viherverkoston ylikunnallisuutta (Kuva 4-2). Ajatuksia nousi esimerkiksi koko kunnan virkistysrunkoverkostosta ja virkistys ohjaamisesta merkityillä reiteillä nykyistä tarkemmin liiallisen kulutuksen estämiseksi.

Alla yhteenveto koko kuntaa koskevista kommentteista:

- Miten toteutetaan ekologiset yhteydet isojen teiden ylitys- ja alituskohdissa?
- Yhteyksien täytyy säilyä, vaikka estevaikutus toteutuu
- Ekologiset yhteydet jatkuvat myös vesistöjen rannalle
- Iron man -reitti suosion näkyminen
- Kevyen liikenteen runkoverkoston kehittäminen
- Pohjois-eteläsuuntaisten ekologisten yhteyksien toteutuminen
- Yhteyksien jatkuminen maakunnallisesti ja kunnallisesti
- Virkistysreittien talvi- ja kesäkäyttö
- Virkistyskäytön osoittaminen oikeille reiteille esim. Natura-alueilla
- Hollola-Lahti välisten yhteyksien kehittäminen

Kuva 4-2. Asiantuntijatyöpajan tunnelmaa.

Lisäksi kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) saatiin lausuntoja sidosryhmiltä, sekä mielipiteitä yhdistyksiltä ja yksityishenkilöiltä viherverkostoon liittyen. Mielipiteitä jättäneitä yhdistyksiä olivat Hollolan ympäristöyhdistys ry ja Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry.

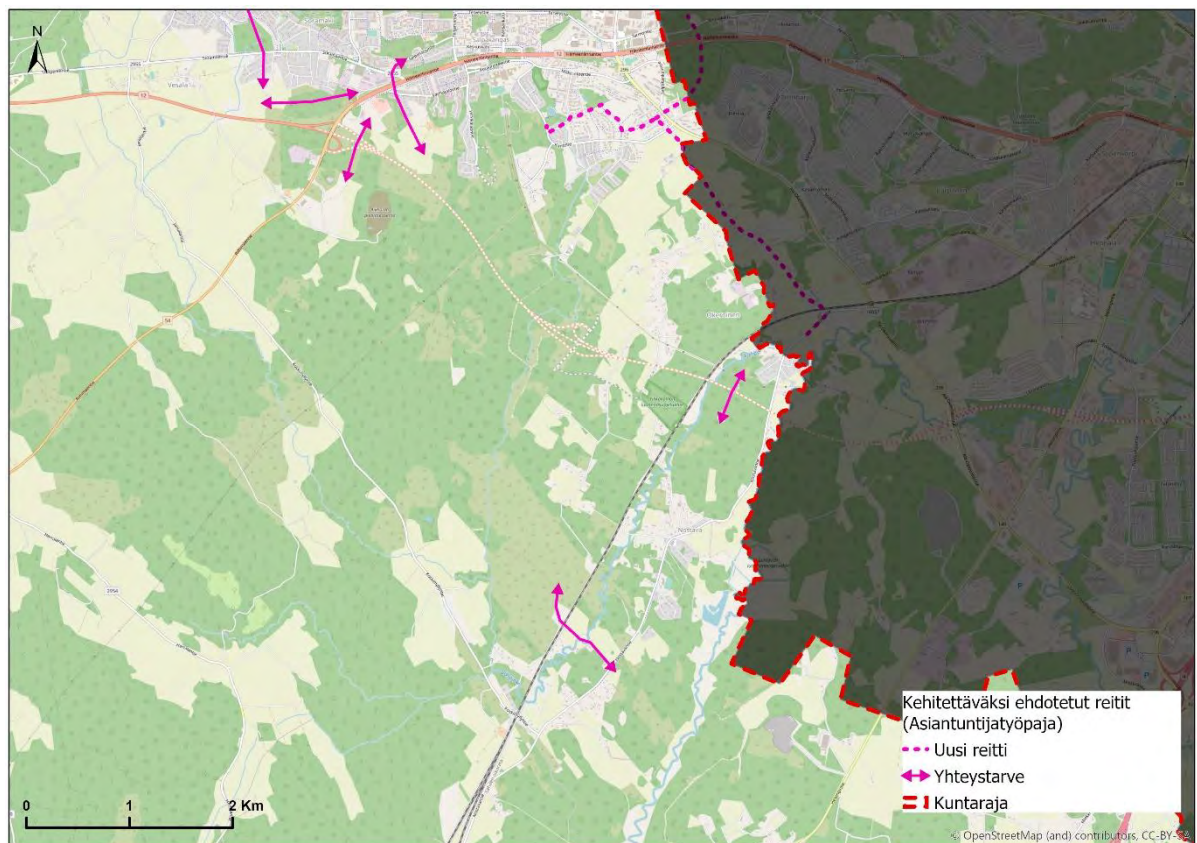
Alla yhteenveto saadusta palautteesta:

- Suojelualueet tulisi lisätä ydinalueiksi
- Mustikkamäen ekologiset arvot verrattavissa Kapervuoren alueen luontoarvoihin
- Itä-länsi -suuntaisia ekologisia yhteyksiä tulisi lisätä
- Tärkeät lintualueet tulisi rajata mukaan tarkasteluun
- Tärkeät kallioalueet, suoalueet ja Hämeenkosken pohjavesialueet tulisi huomioida suunnittelussa

4.2 Nostavan alue

Asukastyöpajassa Nostavan alue oli monelle vieras, mikä näkyi merkintöjen vähäisyytenä. Merkintöjä tuli ainoastaan Lahden ohitustien mahdollisista ylitys-/alituskohdista. Useat asukkaat kuitenkin kommentoivat, että ohitustien eteläpuolella käydään muun muassa sienestämässä ja ulkoilemassa, minkä vuoksi monet kokivat negatiivisena rakennettavan tien.

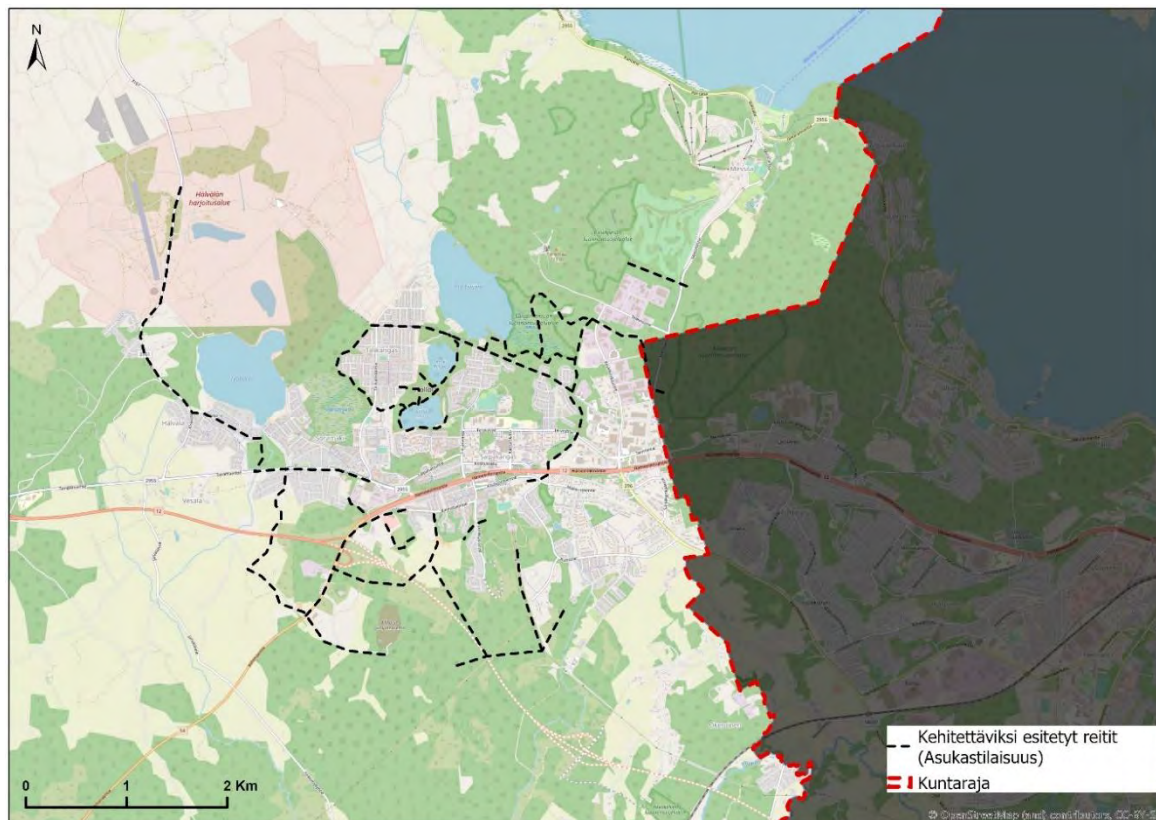
Asiantuntijatilaisuudessa Nostavan alueella koettiin tärkeäksi, että sieltä on hyvät kunnalliset ja ylikunnalliset yhteydet alueen rakentuessa. Yhteystarpeeksi nostettiin yhteys pääradan kohdalle sekä ohitustien kohdalle pääradan itäpuolelle (Kuva 4-3).

Kuva 4-3. Asiantuntijatilaisuudessa kehitettäväksi esitetyt reitit Nostavan alueella.

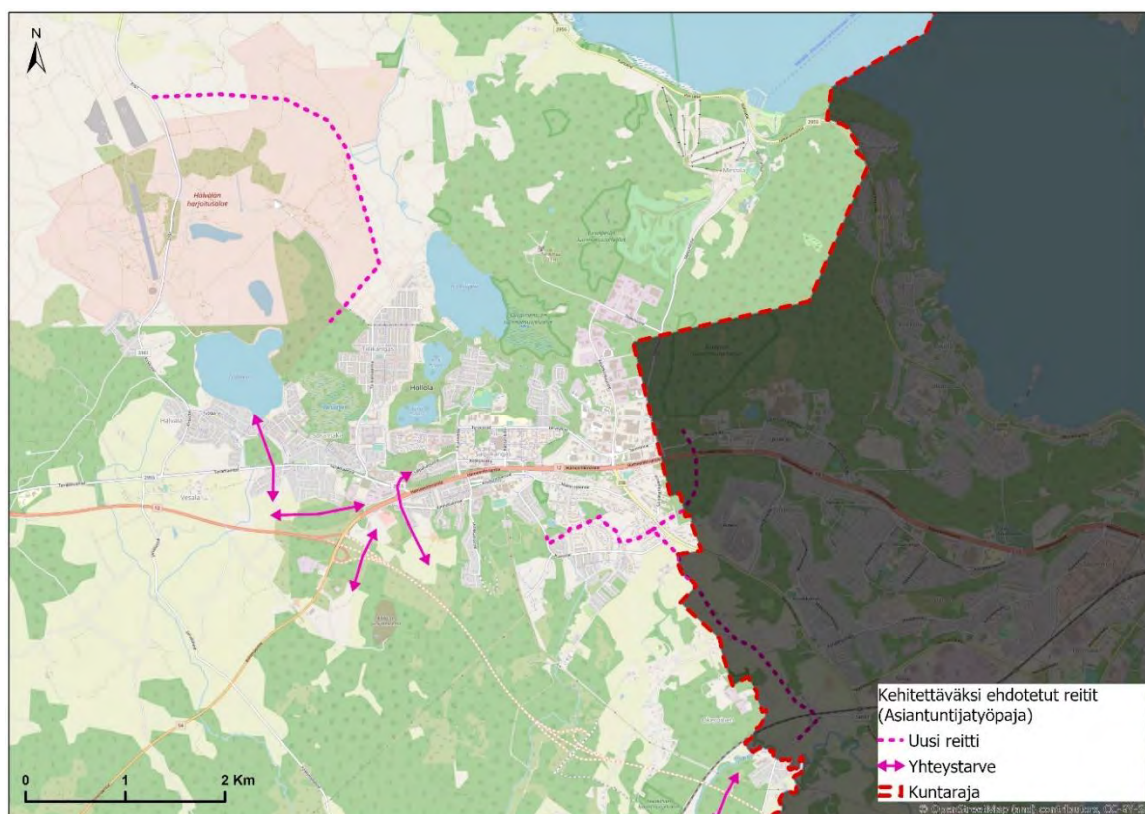
4.3 Kuntakeskuksen alue

Asukastyöpajassa Kuntakeskuksen alueelta ja sen eteläpuolelta tuli runsaasti merkintöjä virkistysreiteistä, erityisesti pyöräilyn ja hiihdon osalta (Kuva 4-4). Osa reiteistä oli jo olemassa olevia virkistysreittejä, mutta huomattava määrä karttamerkinnoista oli uusia, asukkaiden tärkeäksi kokemia reittejä tai yhteystarpeita. Yleisesti toivottiin selkeämpää yhteyttä Hollolan puolelta Lahteen (erityisesti pyörätie) ja parempia yhteyksiä valtatie 12:sta ylitse/alitse (erityisesti hiihtoladut). Länsi-itäsuuntaiset yhteydet Kuntakeskuksen pohjoispuolella sekä Kuntakeskuksen ja Lahden välillä korostuivat piirretyissä reiteissä.

Kuva 4-4. Asukastilaisuudessa kehitettäväksi esitetyt reitit Hollolan kuntakeskuksen alueella.

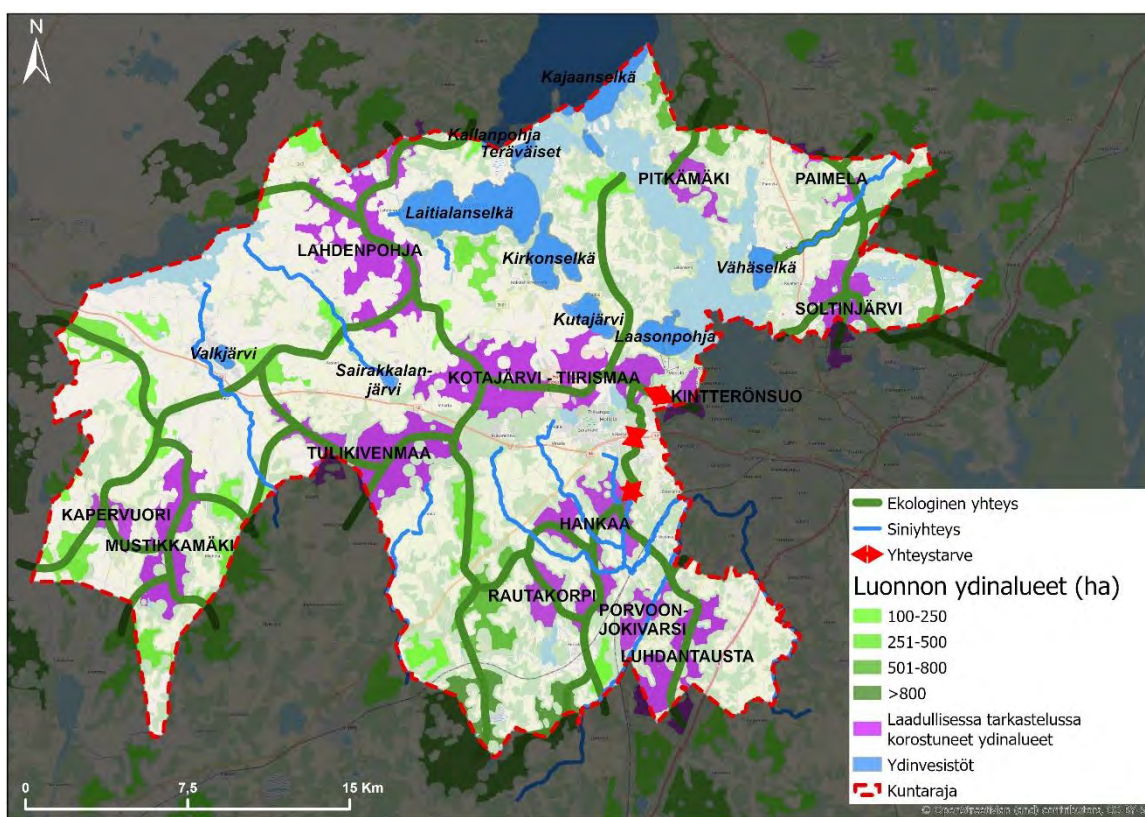
Asiantuntijatyöpajassa Kuntakeskuksen alueella korostuivat pääasiassa samat reitit ja yhteydet kuin asukastyöpajassa. Osallistujien kommentoissa ja merkinnöissä tuli voimakkaasti esille Kuntakeskusta halkovat tai lähellä kulkevat laajemmat kunnalliset reitit ja ylikunnalliset yhteystarpeet asukastyöpajan tapaan. Uusiksi kehitettäväksi virkistysreiteiksi nousi valtatie 12:sta eteläpuolella Okeroisesta Lahden puolelle ja Kuntakeskuksen länsipuolelta kohti pohjoista. (Kuva 4-5)

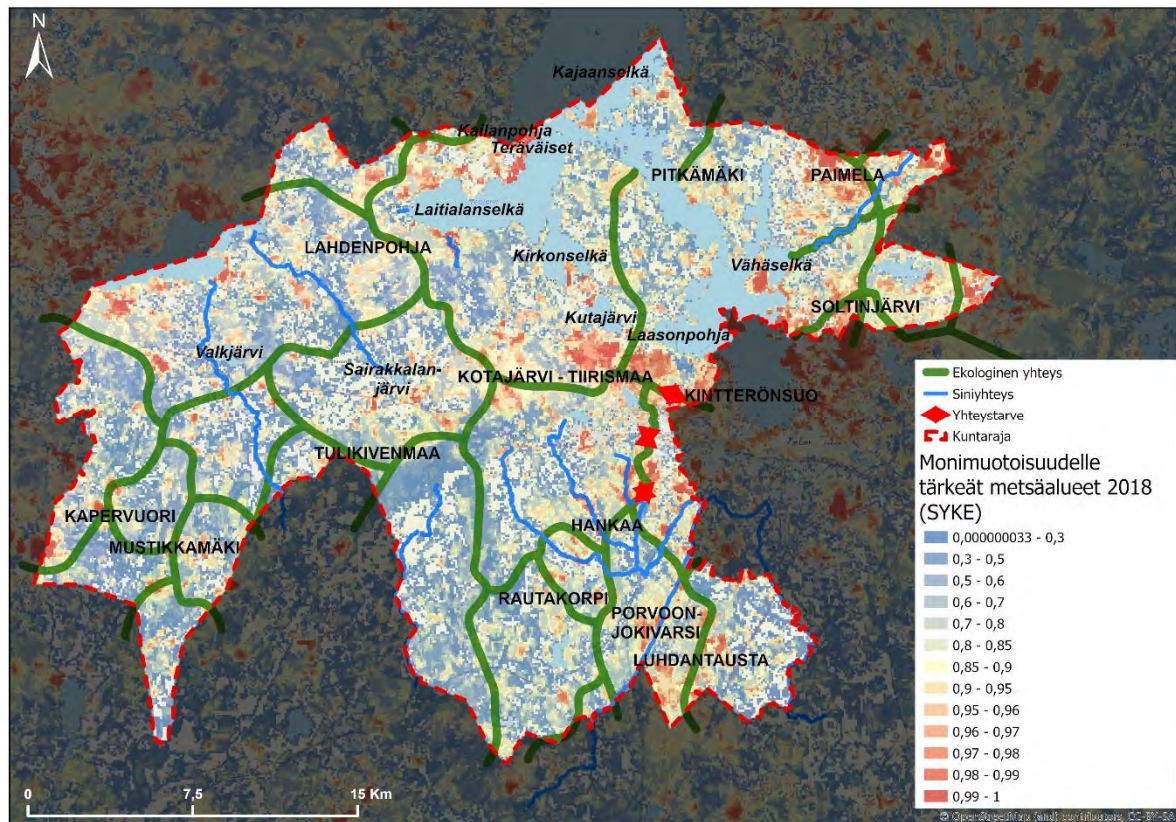
Kuva 4-5. Asiantuntijatilaisuudessa kehitettäväksi esitetyt reitit Hollolan kuntakeskuksen alueella

5. EKOLOGISEN VERKOSTON TUNNISTETTU RAKENNE

Ekologinen verkosto määriteltiin koko Hollolan kunnan alueelta, sekä yksityiskohtaisemmin Nostavan, ja Kuntakeskuksen alueilta. Koko kunnan alueella ekologisen verkoston määrittelyä ohjasivat erityisesti yhtenäisten laajojen metsäalueiden ja niitä yhdistävien ekologisten käytävien, sekä luontoarvojen sijoittuminen. Kuntatason tunnistettu ekologinen verkosto on esitetty alla olevassa kuvassa (Kuva 5-1). Yhtenä ydinalueiden laatua indikoivana tausta-aineistona käytettiin Suomen ympäristökeskuksen tuottamaa metsäalueiden monimuotoisuusaineistoa (SYKE 2018) (Kuva 5-2). Nostavan ja Kuntakeskuksen alueilla ekologisen verkoston määrittelyssä on huomioitu rakentuneen tilanteen lisäksi voimassa olevat toteutumattomat kaavojen varaukset, käynnissä olevat suuret rakennushankkeet – Nostavan alueen kaavoitus, Lahden eteläinen kehätie, sekä suunnitteilla olevan Päijät-Hämeen jätteenkäsittelyalueen mahdollinen sijoittuminen.

Kuva 5-1. Hollolan kunnan alueen ekologisen verkoston tunnistettu rakenne.

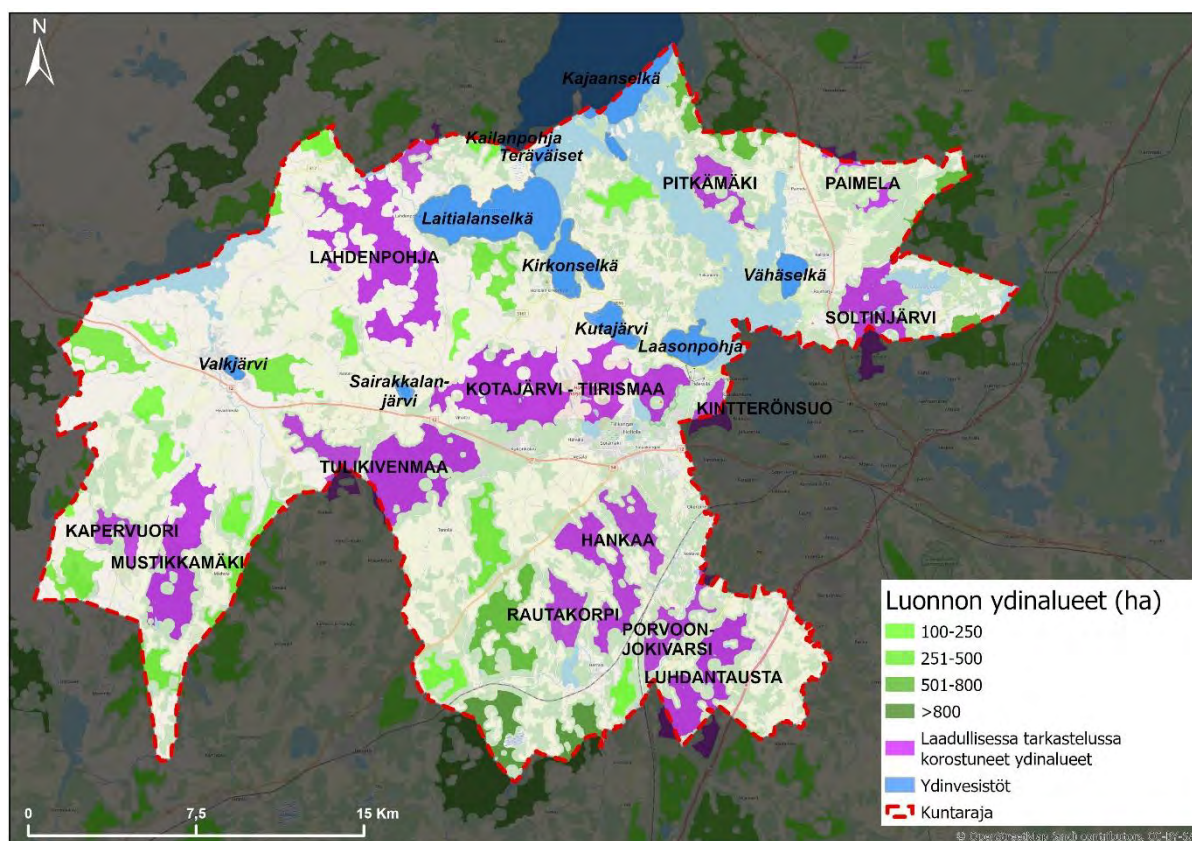

Kuva 5-2. Tunnistettu ekologinen verkosto suhteessa metsäalueiden monimuotoisuuteen.

5.1 Kuntatason ekologinen verkosto

5.1.1 Ydinalueet

Koko kunnan alueelta tunnistettiin yhteensä 6 kpl yli 800 hehtaarin kokoisia luonnon ydinalueita, joista 4 nousi myös laadullisessa tarkastelussa arvokkaiksi; Lahdenpohja, Kotajärvi, Tulikivenmaa ja Luhdantausta. Lisäksi yhdistysten ja asukastyöpajan palautteen perusteella laadullisesti arvokkaaksi alueeksi korostettiin Mustikkamäen alue. 500-800 hehtaarin kokoisia ydinalueita tunnistettiin yhteensä 7 kpl. Näistä Tiirismaan, Hankaan koillisosa ja Soltinjärven alueet korostuivat lisäksi laadullisessa tarkastelussa. 250-500 hehtaarin kokoisia ydinalueita Hollolan kunnan alueelta tunnistettiin 14 kpl, joista laadullisessa tarkastelussa korostuivat Rautakorven alue, Hankaan lounaisosa, sekä Porvoon jokivarren alue. Lisäksi Pitkämäen alue nostettiin laadullisesti arvokkaaksi alueeksi saadun palautteen perusteella. 100-250 hehtaarin kokoisia ydinalueita tunnistettiin yhteensä 16 kpl. Näistä laadullisessa tarkastelussa korostuivat Kintterönsuo ja Kapervuori. Lisäksi laadullisessa tarkastelussa korostui Paimelan alue, joka on kooltaan alle 100 hehtaaria. Maalla sijaitsevien ydinalueiden lisäksi tunnistettiin 10 ekologisen siniverkoston kannalta arvokasta ydinvesistöä; Kajaanselkä, Kailanpohja, Teräväiset, Laitialanselkä, Kirkonselkä, Vähäselkä, Laasonpohja, Kutajärvi, Sairakkalanjärvi ja Valkjärvi. (Kuva 5-3 ja Taulukko 3-1).

Kuva 5-3. Tunnistettujen luonnon ydinalueiden sijoittuminen.

Taulukko 3-1. Laadullisessa tarkastelussa korostuneet ydinalueet. Natura2000 = Natura 2000 -alue, LSA = Luonnonsuojelualue, ML10§ = Metsälain 10§ mukainen elinympäristökuvio, FINIBA = Suomen tärkeä linnustoalue, MAALI = Maakunnallisesti arvokas linnustoalue, AK = Arvokas kallioalue, HL = Huomionarvoisen lajin havainto.

Nimi	Koko (ha)	Alueelle sijoittuvat laatutekijät
Lahdenpohja	1590 + 195 (pohjoisosa)	ML10§
Kotajärvi-Tiirismaa	1225 (Kotajärvi) + 780 (Tiirismaa)	Natura2000, LSA, MAALI, ML10§, AK, HL
Tulikivenmaa	1137 (itäosa) + 405 (länsiosa)	ML10§, HL
Mustikkamäki	986	ML10§
Luhdantausta	891	ML10§
Soltinjärvi	765	Natura2000, LSA, ML10§, AK
Hankaa	646 (lounaisosa) + 413 (koillisosa)	ML10§, AK, HL
Porvoon jokivarsi	349	ML10§
Rautakorpi	328	LSA, MAALI, ML10§
Pitkämäki	295	ML10§, AK
Kintterönsuo	241	HL
Kapervuori	235	LSA, ML10§
Paimela	82 (pohjoisosa) + 70 (eteläosa)	LSA, FINIBA, MAALI, ML10§, HL

Laadullisessa tarkastelussa korostuneiden ydinalueiden kuvaukset

Lahdenpohja

Lahdenpohjan laaja metsäinen ydinalue sijoittuu Pääjärven ja Vesijärven väliin. Se muodostaa tärkeän etelä-pohjois -suuntaisen metsäjatkon Hollolan kunnan alueelta pohjoiseen. Alueelle sijoittuu muutamia pienialaisia metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita.

Kotajärvi-Tiirismaa

Kotajärvi-Tiirismaan alue sijoittuu valtatie 12:sta pohjoispuolelle ja se koostuu kahdesta erillisestä luonnon ydinalueesta. Ydinalueita erottaa niiden väliin sijoittuva Hollolan kirkonseudulle johtava Kirkkotie. Kotajärven alueelle sijoittuu Kotajärven Natura 2000-alue (FI0306009), joka on perustettu yksityismaiden suojelualueiksi, sekä Vähä-Hannulan luonnonsuojelualue. Häivälän harjoitusalue sijoittuu pääasiassa Tiirismaan ydinalueen puolelle. Tiirismaalle sijoittuu lisäksi Tiirismaan Natura 2000 -alue (FI0306003), sekä useita yksityismaiden suojelualueita. Tiirismaan alue on luokiteltu myös maakunnallisesti tärkeäksi lintualueeksi (MAALI). Kotajärvi-Tiirismaan alueelta on havaittu useita huomionarvoisia lajeja ja alueelle sijoittuu useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita, sekä Tiirismaan arvokas kallioalue (KAO040265). Tiirismaan alue on lisäksi erittäin aktiivisessa virkistyskäytössä.

Tulikivenmaa

Tulikivenmaa sijoittuu valtatie 12:sta eteläpuolelle, Kotajärvi-Tiirismaan ydinalueen lounaispuolelle. Se on yksi Hollolan yhtenäisimmistä ydinalueista, vaikka koostuukin kahdesta erillisestä alueesta. Tulikivenmaa on harjualueita. Alueelta on havaittu huomionarvoisia kasvilajeja ja sinne sijoittuu useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita. Alueen kautta kulkee ekologinen yhteys Hollolan kunnan ulkopuolelle.

Mustikkamäki

Mustikkamäen alue sijoittuu Hollolan länsiosaan, Kapervuoren ydinalueen itäpuolelle. Sitä rajaa Uusi-Pätiläntie lännessä, Kalliojärventie etelässä, Mieholaantie idässä ja peltoalueet pohjoisessa. Luontoarvoiltaan se on verrattavissa Kapervuoren alueeseen (Hollolan ympäristöyhdistys ry:n lausunto, 2019). Mustikkamäen alueelle sijoittuu useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita.

Luhdantausta

Luhdantaustan ydinalue sijoittuu Porvoon jokivarren ydinalueen kaakkoispuolelle, Hollolan kunnan itäreunaan. Alueelle sijoittuu useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita ja sen läpi kulkee viherverkoston tärkeä ekologinen yhteys kunnan ulkopuolelle.

Soltinjärvi

Soltinjärven ydinalue sijoittuu Hollolan itäosaan ja se on tärkeä osa ylikunnallista viherverkostoa. Alueelle sijoittuu useita yksityismaiden luonnonsuojelualueita sekä useita pienialaisia metsälain 10§ mukaisia tärkeitä elinympäristökuvioita. Ydinalueen eteläosaan, Lahden puolelle, sijoittuu lisäksi Pesäkallion Natura 2000 -alue (FI0324002). Ydinalueen eteläosaan sijoittuu lisäksi Pesäkallion arvokas kallioalue (KAO040270).

Hankaa

Hankaan ydinalue koostuu kahdesta erillisestä metsäalueesta, joita erottaa Koskimyllyntie. Metsäalueet sijoittuvat valtatie 12:sta eteläpuolelle ja niille sijoittuu muutamia huomionarvoisten lajien havaintoja, sekä useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita. Hankaan alueelle sijoittuu lisäksi arvokas Havukallio-Rappukallion kallioalue (KAO040273).

Porvoon jokivarsi

Porvoon jokivarren ydinalue sijoittuu nimensä mukaisesti Porvoonjoen, eli Luhdanjoen varteen, Hollolan itäosaan. Alueelle sijoittuu useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita.

Rautakorpi

Rautakorven alue sijoittuu Hankaan ydinalueen lounaispuolelle, Hahmajärven pohjoispuolelle. Rautakorven alueella sijaitsee useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita, sekä Välimaan ja Luhtarannan luonnonsuojelualueet. Ydinalueen pohjoispäähän sijoittuu lisäksi Luhdanjoen maakunnallisesti tärkeä lintualue (MAALI) (Kekki ym. 2019).

Pitkämäki

Pitkämäen alue sijoittuu Noitalaan, Hollolan kunnan koillisosaan. Pitkämäen alueelle sijoittuu useita metsälain 10§ erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita, sekä arvokas Komonkallion-Pitkämäen kallioalue (KAO040254).

Kintterönsuo

Alue sijoittuu Messilään, Kotajärvi-Tiirismaan ydinalueen itäpuolelle, Hollolan ja Lahden rajalle. Se on tärkeä, laajoja metsäalueita yhdistävä ydinalue, jota kautta Hollolan viherverkosto yhdistyy lahden viherverkostoon. Lahden puolella alue yhdistyy Salpausselkään. Kintterönsuon alueelta on havaittu useita huomionarvoisia lajeja.

Kapervuori

Kapervuoren alue on suhteellisen pieni ydinalue. Alueelle sijoittuu Kapervuoren luonnonsuojelualue, sekä useita metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita.

Paimela

Hollolan koillisnurkkaan sijoittuva Paimelan ydinalue on suhteellisen pieni, ja se koostuu kahdesta erillisestä alueesta. Alueille sijoittuu muutamia pienialaisia metsälain 10§ mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita, sekä muutamia huomionarvoisten lajien havaintoja. Alueille sijoittuu lisäksi Suomen tärkeä lintualue Riihikallio-Pilkanmäki (FINIBA), sekä Paimelan suojelumetsien maakunnallisesti arvokas lintualue (MAALI). Alueelle sijoittuvat Koirasuonmäen-Pertinkulman -, sekä Vähätalon luonnonsuojelualueet.

Ydinvesistöjen kuvaukset

Vesijärven ydinalueet: Kailanpohja, Kajaanselkä, Kirkonselkä, Laasonpohja, Laitialanselkä, Teräväiset, Vähäselkä

Vesijärvi on Hollolan suurin vesialue, joka koostuu useammasta selkäalueesta. Osa Vesijärven rantavesistä ja lahdistä on sisällytetty kansainvälisesti tärkeään lintualueeseen (IBA) Hollolan lintuvedet. Vesijärvi muodostaa yhdessä Kutajärven kanssa Suomen tärkeän lintualueen (FINIBA). Lisäksi Vesijärven alueelta on rajattu yhteensä 6 maakunnallisesti tärkeää lintualuetta (MAALI): Laitialanselkä, Kirkonselän alue, Teräväiset, Kailanpohja, Kajaanselkä ja Laasonpohja (Kekki ym. 2019). Osa alueesta kuuluu Natura 2000 -verkostoon luonto- ja lintudirektiivin mukaisena alueena (SAC/SPA/FI0306006). Natura-alueet on perustettu lisäksi yksityismaiden luonnonsuojelualueiksi. Vesijärven rannoilta on tehty useita huomionarvoisten lajien havaintoja. Huomionarvoisia lajeja on havaittu erityisesti Vähäselän alueelta.

Kutajärvi

Kutajärven alue on Päijät-Hämeen tunnetuimpia ja pisimpään seurattuja lintupaikkoja (Kekki ym. 2019). Se on osa kansainvälisesti tärkeää lintualuetta (IBA-alue) Hollolan lintuvedet, sekä Suomen tärkeää lintualuetta (FINIBA) Vesijärvi-Kutajärvi. Se on myös maakunnallisesti tärkeä lintualue (MAALI), jonka tyyppilajeina ovat haapana, punasotka, uivelo, kaulushaikara, ruskosuohaukka, sääksi, luhtakana, ruokokerttunen ja pajusirkku. Kutajärveltä on tavattu myös useita harvinaisia lintulajeja (Kekki ym. 2019). Alueella on lisäksi runsas viitasammakkokanta ja siellä tavataan täplä- ja lummelampikorentoa. Kutajärven alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon luonto- ja lintudirektiivin mukaisena alueena (SAC/SPA/FI0306006). Se on lisäksi rajattu yksityismaiden luonnonsuojelualueeksi (YSA202875).

Sairakkalanjärvi

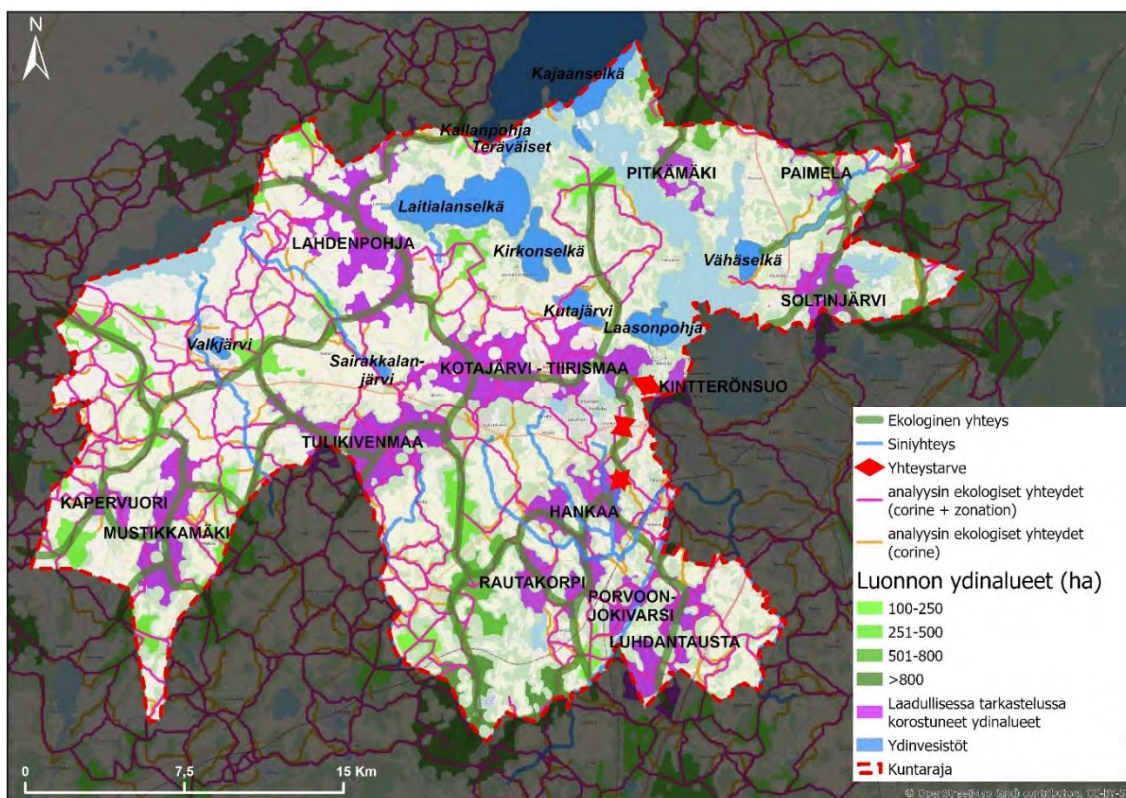
Sairakkalanjärvi on perustettu kokonaisuudessaan luonnonsuojelualueeksi. Alue on lisäksi arvokas lintuvesi (Kekki ym. 2019). Järven miltei puuttomilla rantanevoilla pesii useita kuoveja ja kevätmuuton aikaan tulvivat rannat vetävät puoleensa kahlaajia.

Valkjärvi

Hämeenkosken Valkjärvi on keskikokoinen, rannoiltaan pääasiassa rakennettu järvi. Järvi on linnustoltaan arvokas (Kekki ym. 2019).

5.1.2 Ekologiset yhteydet

Ekologiset yhteydet yhdistävät luonnon ydinalueita ja muodostavat ydinalueiden kanssa niin kutsutun ekologisen verkoston. Ekologisten yhteyksien kautta lajiston on mahdollisuus liikkua ja levittäytyä ydinalueelta toiselle. Toimiva ekologinen verkosto antaa siten eliöstölle paremmat mahdollisuudet selvitä alati muuttuvassa ympäristössä. Ydinalueita yhdistävät ekologiset yhteydet tunnistettiin asiantuntija-arvion ja paikkatietoanalyysien avulla (Kuva 5-4).

Kuva 5-4. Tunnistettujen ekologisten yhteyksien suhteet paikkatietoanalyysien yhteyksiin.

Erityisen tärkeitä ekologisia yhteyksiä ovat pitkät ja ylikunnallisesti jatkuvat etelä-pohjois- ja itä-länsi -suuntaiset yhteydet. Etelä-pohjoissuuntaisten yhteyksien merkitys korostuu erityisesti ilmastonmuutoksen edetessä.

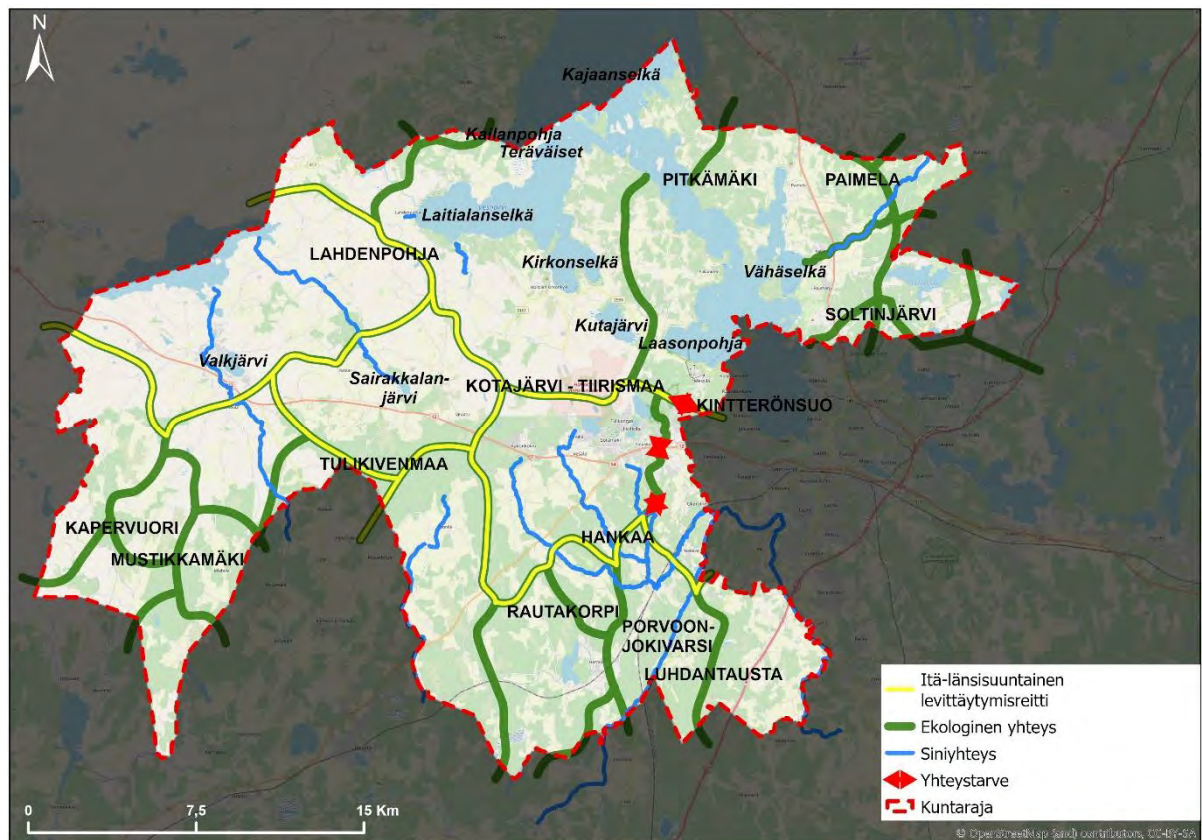
Ylikunnalliset itä-länsisuuntaiset ekologiset yhteydet

Hollolan läpi itä-länsisuuntaisesti kulkevat ekologiset yhteydet yhdistävät Hollolan ekologisen verkoston kunnan itäpuolelle sijoittuvan Lahden ja länsipuolelle sijoittuvan Hämeenlinnan ekologisiin verkostoihin. Näin eliöstölle luodaan mahdollisuus liikkua ja levittäytyä Hollolan läpi. Lahdesta Hollolan läpi jatkuva Salpausselän harjumuodostuma muodostaa erityisen tärkeän itä-länsi suuntaisen yhtenäisen levittäytymisreitit.

Merkittävimmät Hollolan läpi kulkevat ylikunnalliset itä-länsisuuntaiset ekologiset yhteydet ovat:

1. Kintterönsuon, Kotajärvi-Tiirismaan ja Lahdenpohjan kautta kulkeva yhteys Lahdesta Hämeenlinnaan Pääjärven eteläpuolelle.
2. Kintterönsuon, Kotajärvi-Tiirismaan ja Lahdenpohjan kautta kulkeva yhteys Lahdesta Hämeenlinnaan Pääjärven pohjoispuolelle.
3. Hankaan, Rautakorven ja Tulikivenmaan kautta kulkeva yhteys Lahdesta Hämeenlinnaan.

Merkittävimmät itä-länsisuuntaiset yhteydet esitetään alla olevassa kuvassa (Kuva 5-5).

Kuva 5-5. Pitkät ylikunnalliset itä-länsisuuntaiset levittäytymisreitit

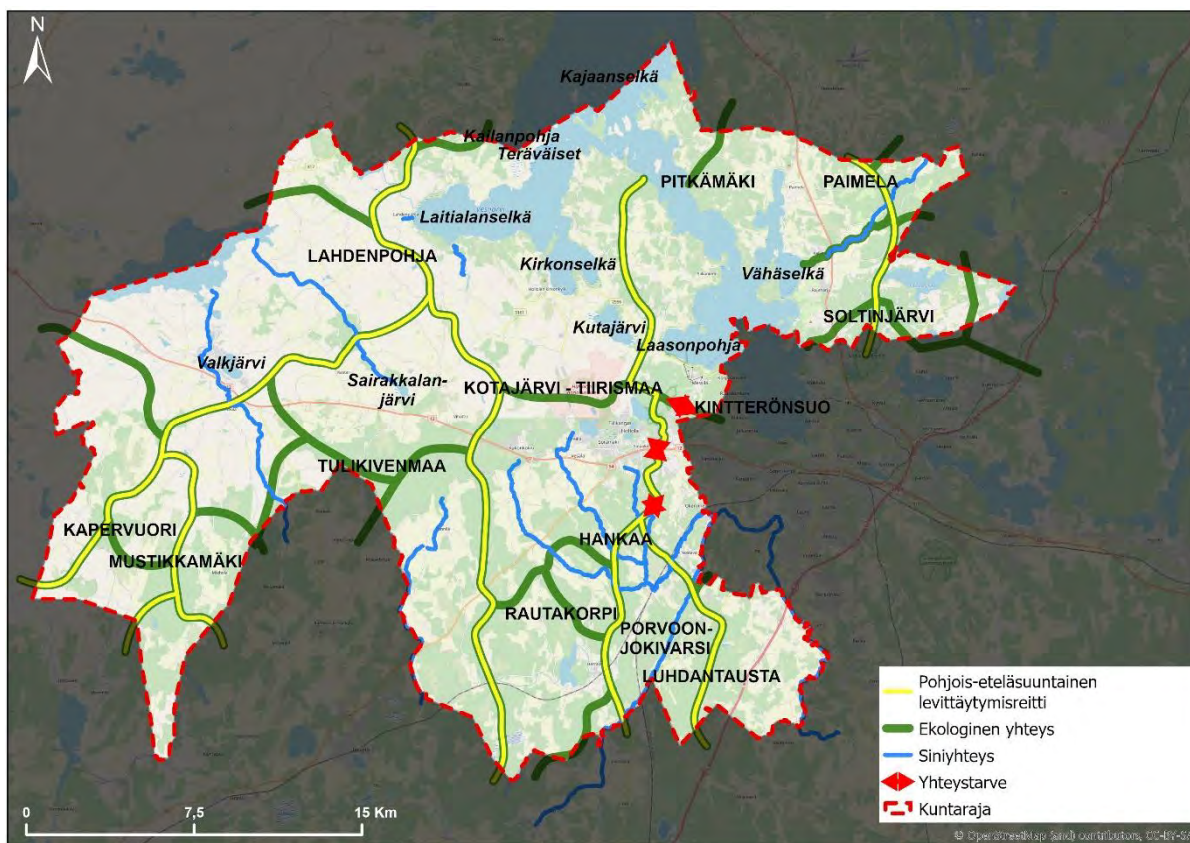
Ylikunnalliset etelä-pohjoissuuntaiset ekologiset yhteydet

Etelä-pohjoissuuntaiset pitkät, yhtenäiset, ylikunnalliset ekologiset yhteydet luovat erittäin tärkeitä levittäytymisreittejä erityisesti ilmastonmuutokseen reagoivalle eliöstölle. Etelä-pohjoissuuntaiset ylikunnalliset yhteydet yhdistävät lisäksi Hollolan kunnan ekologisen verkoston sen etelä- ja pohjoispuolille sijoittuvien kuntien ekologiin verkostoihin.

Merkittävimmät etelä-pohjoissuuntaiset yhteydet ovat:

1. Kapervuoren ja Lahdenpohjan kautta kulkeva yhteys Hausjärveltä ja Kärkölästä Asikkalaan
2. Rautakorven, Tulikivenmaan, Kotajärven ja Lahdenpohjan kautta kulkeva yhteys Orimattilasta Asikkalaan
3. Luhdantaustan, Porvoon jokivarren, Hankaan, Tiirismaan ja Kutajärven kautta kulkeva yhteys Orimattilasta Vesijärven kautta Asikkalaan
4. Soltinjärven ja Paimelan kautta Lahdesta Asikkalaan

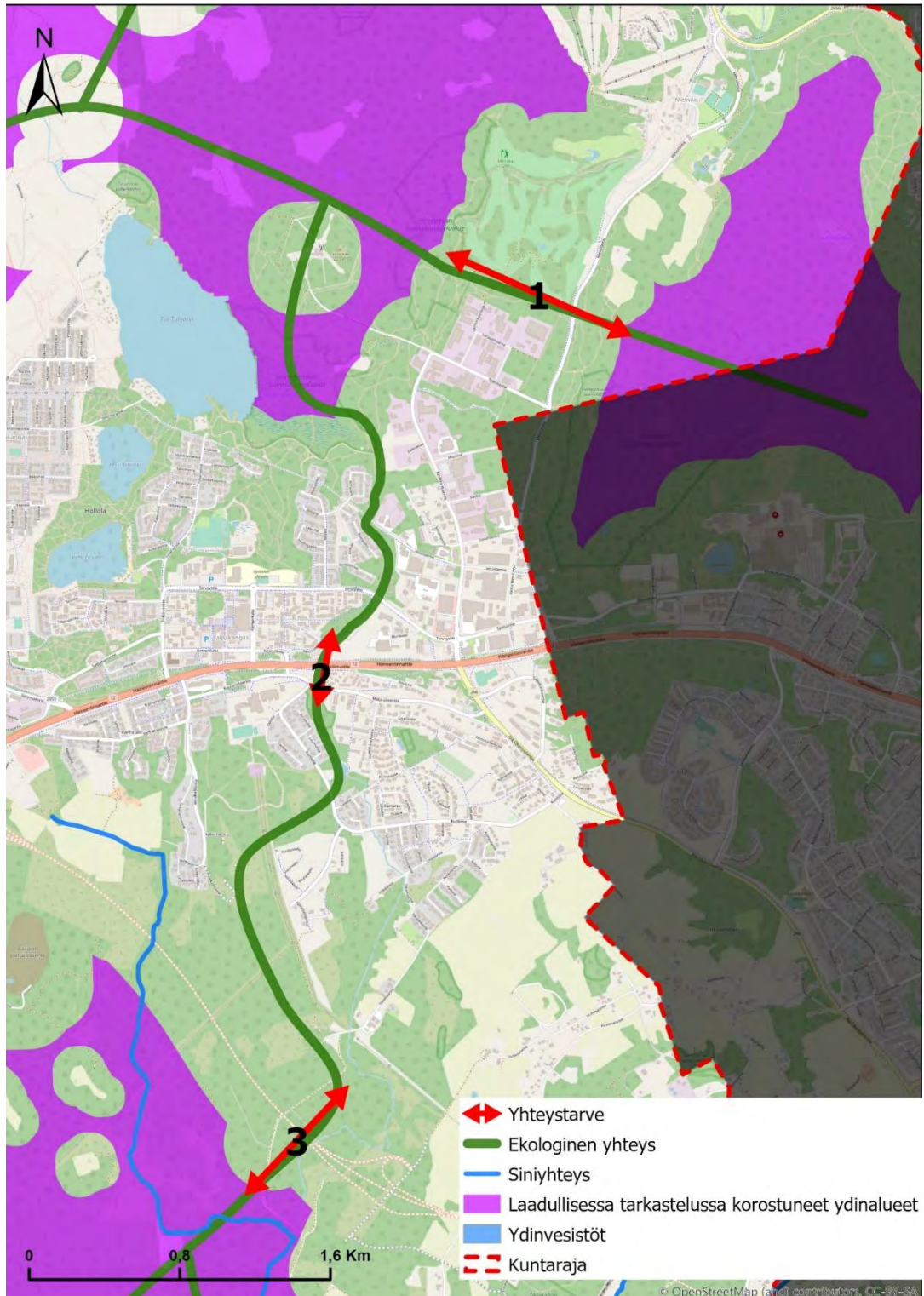
Merkittävimmät eteläpohjoissuuntaiset yhteydet esitetään alla olevassa kuvassa (Kuva 5-6).

Kuva 5-6. Pitkät ylikunnalliset pohjoiseteläsuuntaiset levittäytymisreitit

Yhteystarpeet

Ekologisesta verkostosta tunnistettiin yhteensä 3 kriittistä kohtaa, joissa verkoston jatkuvuus on heikentynyt, tai vaarassa kadota (Kuva 5-7). Tunnistetut kriittiset ekologisen verkoston yhteyskohdat sijaitsevat Hollolan tiivistyvän keskustan tuntumassa.

Kuva 5-7. Ekologisen verkoston kriittiset yhteystarpeet 1–3.

Yhteystarve 1

Yhteystarve on merkitty kohtaan, johon on muodostunut selkeä pullonkaula, eli ekologinen yhteys on kaventunut hyvin kapeaksi. Yhteystarpeen kohdalla ekologinen yhteys yhdistää Tiirismaan ydinalueen Messilän ydinalueeseen. Samalla se sitoo Salpausselän luontokokonaisuutta yhteen. Yhteys sijoittuu Messilän golfkentän eteläpuolelle ja jää golfkentän ja Tiiriskankaan yritysalueen väliin. Puustoinen yhteys ylittää kaksikaistaisen Messiläntien ja sen vieressä kulkevan kevyenliikenteen väylän (Kuva 5-8). Yhteys on puustoinen – Messiläntien länsipuoli on melko harvapuustoista kuivaa mäntykangasta ja itäpuoli tiheämpää sekametsää (Kuva 5-9 ja Kuva 5-10). Yhteys on leveydeltään noin 150 metriä ja pullonkaulan pituus noin 600 metriä. Yhteys saa tukea strategiseen yleiskaavaan osoitetusta viheryhteystarpeesta.

Kuva 5-8. Ekologisen yhteyden laatua parantaa Messiläntien ja kevyenliikenteenväylän väliin jätetty puu. Väliin mahtuisi istuttamaan puita enemmänkin.

Kuva 5-9. Messiläntien länsipuolella yhteys muodostuu kuivasta ja paikoin melko harvapuustoisesta mäntykankaasta.

Kuva 5-10. Messiläntien länsipuolella on itäpuolta rehevämpää sekametsää.

Yhteystarve 2

Yhteystarve valtatie 12:sta yli Tiirismaalta etelään sijaitsee Salpakankaan teollisuusalueen länsipuolella. Yhteys ylittää valtatie 12:sta Hedelmätarhan asuinalueen länsipuolelta (Kuva 5-11). Valtatien pohjoispuolella yhteys on kuivaa mäntykangasta (Kuva 5-12). Eteläpuolella kasvillisuus on selkeästi rehevämpää. Yhteys ylittää valtatie 12:sta lisäksi useita muita pienempiä teitä ja etenkin valtatie pohjoispuolella yhteyden sisällä kulkee runsaasti virkistysyhteyksiä. Valtatien ylityskohdassa kevyenliikenteen väylä alittaa tien.

Kuva 5-11. Valtatien ylityskohdassa puusto on melko matalaa männikköä. Tien eteläreuna on aidattu.

Kuva 5-12. Valtatien pohjoispuolella yhteys muodostuu kuivasta mäntykankaasta. Yhteyttä halkoo useat virkistysyhteydet.

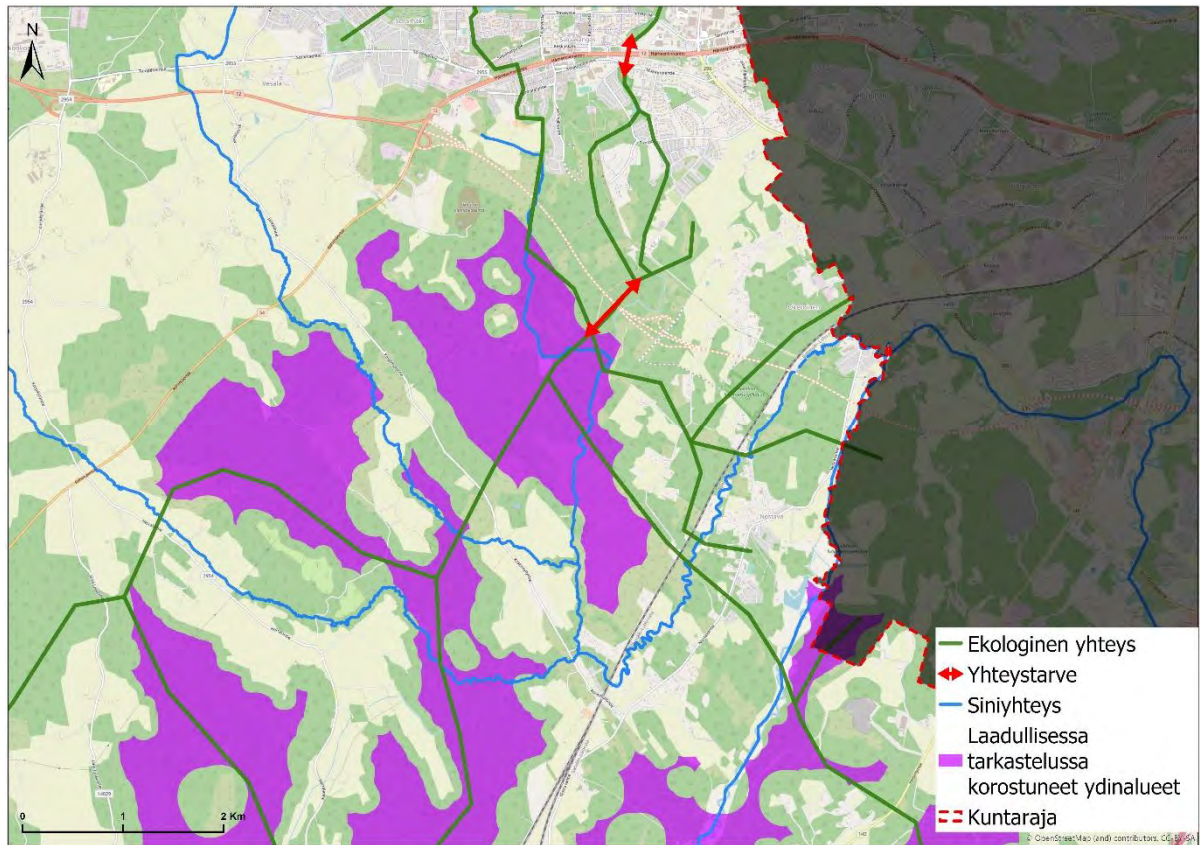
Yhteystarve 3

Yhteystarve on sijoitettu siten, että se yhdistää Lahden eteläisen kehätien etelä- ja pohjoispuolelle sijoittuvia luonnonalueita. Uuden tien luoma estevaikutus vaikeuttaa eläinten liikkumista ja levittäytymistä alueelta toiselle. Yhteystarve eteläisen kehätien yli on osoitettu myös Päijät-Hämeen maakuntakaavaan.

5.2 Nostavan alue

Nostavan alueelle sijoittuvat laadullisessa tarkastelussa korostuneet Hankaan, Rautavuoren ja Porvoon jokivarren ydinalueet. Lisäksi alueelle sijoittuu Porvoonjoen luoma tärkeä siniyhteys.

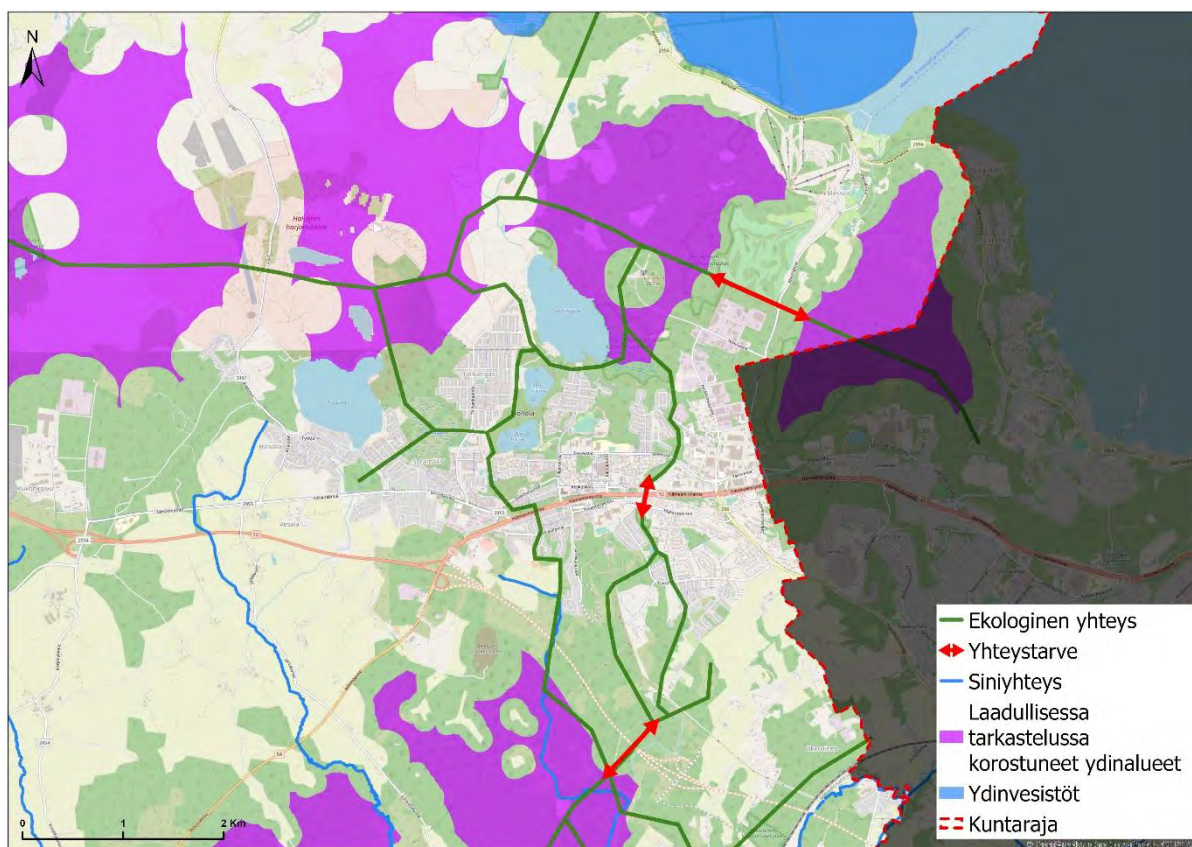
Nostavan alueella ekologista verkostoa ohjaa vahvasti alueen kaavoitus. Haasteita ekologisen verkoston jatkuvuuteen tuovat lukuisat alueen kehityshankkeet; Lahden eteläinen kehätie, päärata, Nostavan risteysalueen tiivistyvä asutus, risteysalueen tilaa vievien kauppojen ja muiden työpaikkojen alue sekä Nostavan seudullisesti merkittävä logistiikka-alue.

Kuva 5-13. Nostavan alueen ekologinen verkosto

5.3 Kuntakeskuksen alue

Kuntakeskuksen pohjoispuolelle sijoittuu Tiirismaan ydinalue ja eteläpuolelle Hankaan ydinalue. Ekologisten yhteyksien kannalta keskeiset haasteet liittyvät nauhamaisen tiiviin taajamarakenteen aiheuttamaan estevaikutukseen Tiirismaa-Messilän laajojen viheralueiden ja keskustan eteläpuoleisten alueiden välillä. Nykyinen valtatie 12 ja rakenteilla oleva eteläinen kehätie vahvistavat estevaikutusta. Lisäksi keskustatoimintojen alueen liittyminen Salpakankaan työpaikka- ja palvelualueeseen ja edelleen Messilän matkailun kehittämisen alueeseen rajoittaa Salpausselän alueen itä-länsisuuntaisia yhteyksiä.

Kuva 5-14. Kuntakeskuksen alueen ekologinen verkosto.

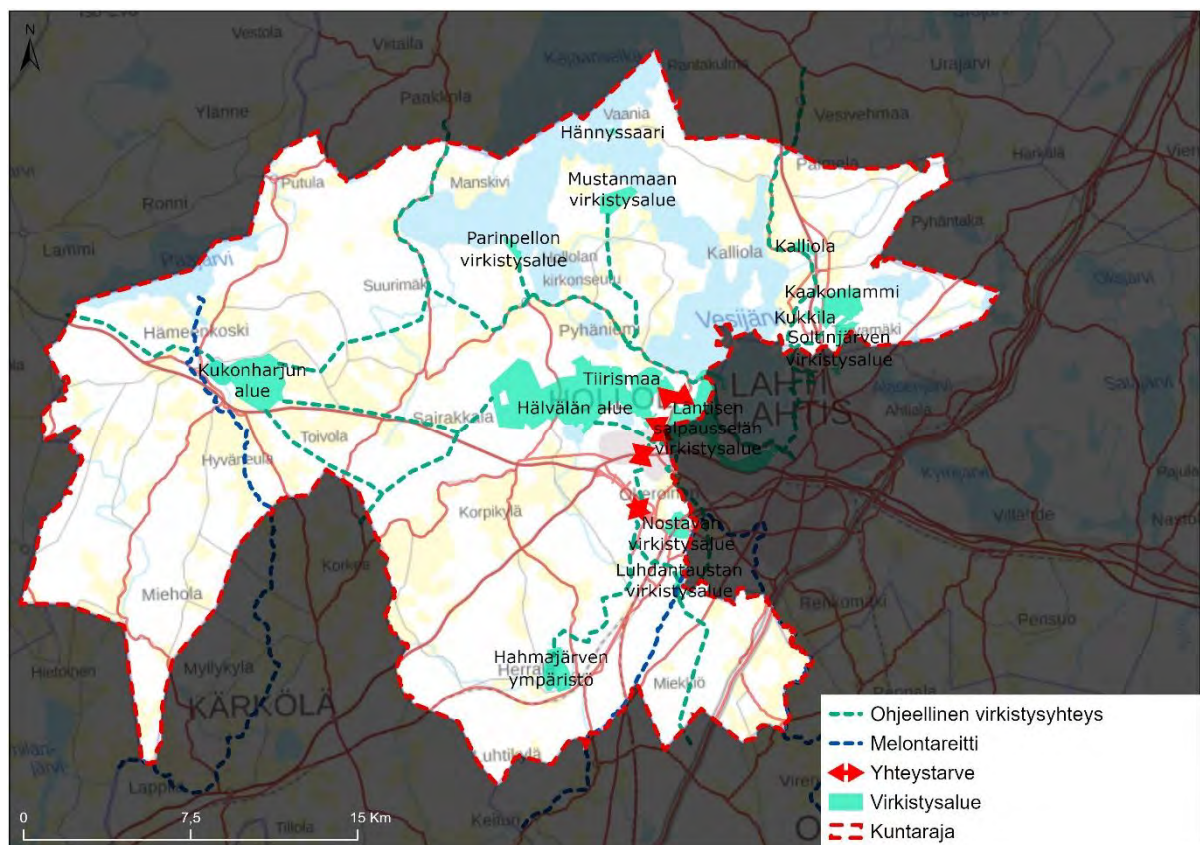
6. VIRKISTYSYHTEYDET JA -TARPEET

6.1 Kuntatason virkistysverkosto

Koko kunnan tason virkistysyhteydet- ja reitit perustuvat Päijät-Hämeen maakuntakaavassa esitettyihin merkintöihin. Näitä ovat ohjeelliset ulkoilureitit ja pyöräilymatkailureitit, erilaiset vesistöjä pitkin kulkevat reitit, virkistyskohteet ja -palvelut sekä virkistyspalvelut.

Selvityksen kannalta merkittävimmät maakuntakaavassa osoitetut yhteydet ovat itä-länsisuuntainen ulkoilun yhteystarve Hollolan ja Hämeenkosken välillä, Vesijärveä kiertävä ulkoilun yhteystarve Hollolan kirkonkylän ja Lahdenpohjan välillä, saman suuntainen pyörämatkailureitti sekä Vesijärveä kiertävä ulkoilun yhteystarve Hämeenkosken ja Asikkalan välillä. Kunnan koillisosaan Vesijärven itäpuolelle on osoitettu etelä-pohjoissuuntainen ulkoilureitti Lahti – Paimela. Kuntakeskuksen pohjoispuolelle on osoitettu läntisen Salpausselän virkistysalue (Tiirismaa) ja Lahden ja Hollolan välille laaja läntisen Salpausselän virkistysalue. Lisäksi maakuntakaavassa on esitetty Hämeenkosken poikki vievä etelä-pohjoissuuntainen Teuronjoen melontareitti ja Nostavan itäpuolella kulkeva Porvoonjoen melontareitti

Kuntatasolla erittäin tärkeitä virkistysalueita ovat kuntakeskuksen pohjoispuolelle sijoittuva Läntisen Salpausselän alue ja erityisesti Tiirismaan alue. Tiirismaan luonnonsuojelualueella on runsaasti lähiretkeilyyn sopivia luontopolkuja ja mielenkiintoisia nähtävyyksiä. Hollolan kuntakeskuksesta on hyvät yhteydet Tiirismaan viheralueelle, joka jatkuu laajana metsäisenä alueena kohti pohjoista sekä länteen päin Hälvälään (puolustusvoimien harjoitusalue). Hämeenkoskella Kukkolanharjun alueella Valkjärven ympäristöä käytetään monipuolisesti kalastukseen, uimiseen ja hiihtoon. Kuntakeskuksen pohjoispuolella, Hollolan kirkonkylän tuntumassa sijaitsee Parinpellon rantavirkistysalue, joka on varattu pääasiallisesti Hollolan seurakunnan koulutus- ja vapaa-ajan viettopaikaksi. Mustanmaan virkistysalue Hollolan pohjoisosassa on retkeilypainotteinen kunnan omistuksessa oleva virkistysalue. Mustamaan pohjoispuolella on Hännysaaren virkistys- ja retkeilykohde, joka on Päijänteen virkistysalueyhdistyksen hoitama retkeily- ja veneilykohde. Hollolan koillisosassa on Soltinjärven virkistysalue ja siihen kytkeytyvät pohjoispuoliset metsäalueet Kukkilassa, Kaakonlamessa sekä Kalliolassa. Nämä virkistysalueet muodostavat suhteellisen yhtenäisen viherkäytävän Lahden kaupungin ja Hollolan kunnan välillä. Kunnan eteläosassa on Herralassa sijaitseva Hahmajärven virkistysalue, jossa on muun muassa suosittu uimaranta, rantasauna ja metsäpolkuja. (Kuva 6-1)

Kuva 6-1. Kuntatason virkistysverkosto.

Tärkeimmät ylikunnalliset yhteydet ovat Vesijärven ympäri kulkeva pyöräilyreitti, joka yhdistää Hollolan Lahteen ja Asikkalaan. Lisäksi Hollolan länsiosassa Pääjärvestä Kärkölän suuntaan laskeva Teuronjoki ja Hollolan kaakkoisosassa Orimattilasta Lahden suuntaan virtaava Porvoonjoki muodostavat Hollolaa naapurikuntiin yhdistävät ylikunnalliset melontareitit. (Kuva 6-1)

Tärkeimpien ylikunnallisten yhteyksien kuvaukset:

Vesijärven länsipuoli-Tiirismaa-Messilä -virkistysyhteys: Ylikunnallinen yhteys, joka kiertää Vesijärven eteläpuolta yhdistäen Lahden kaupungin puolella olevat viheralueet Messilän ja Tiirismaan kautta Lahdenpohjaan ja edelleen pohjoiseen Lahden puolelle. Mahdollistaa virkistysyhteyden kytkeytyneisyyden eritasoisten, pienempien ja laajempien viheralueiden välillä sekä monipuolisten virkistys- ja ulkoilupalveluiden hyvän saavutettavuuden taajama-alueilta ja harvemmin asutetuilta asuinalueilta viheryhteyttä pitkin.

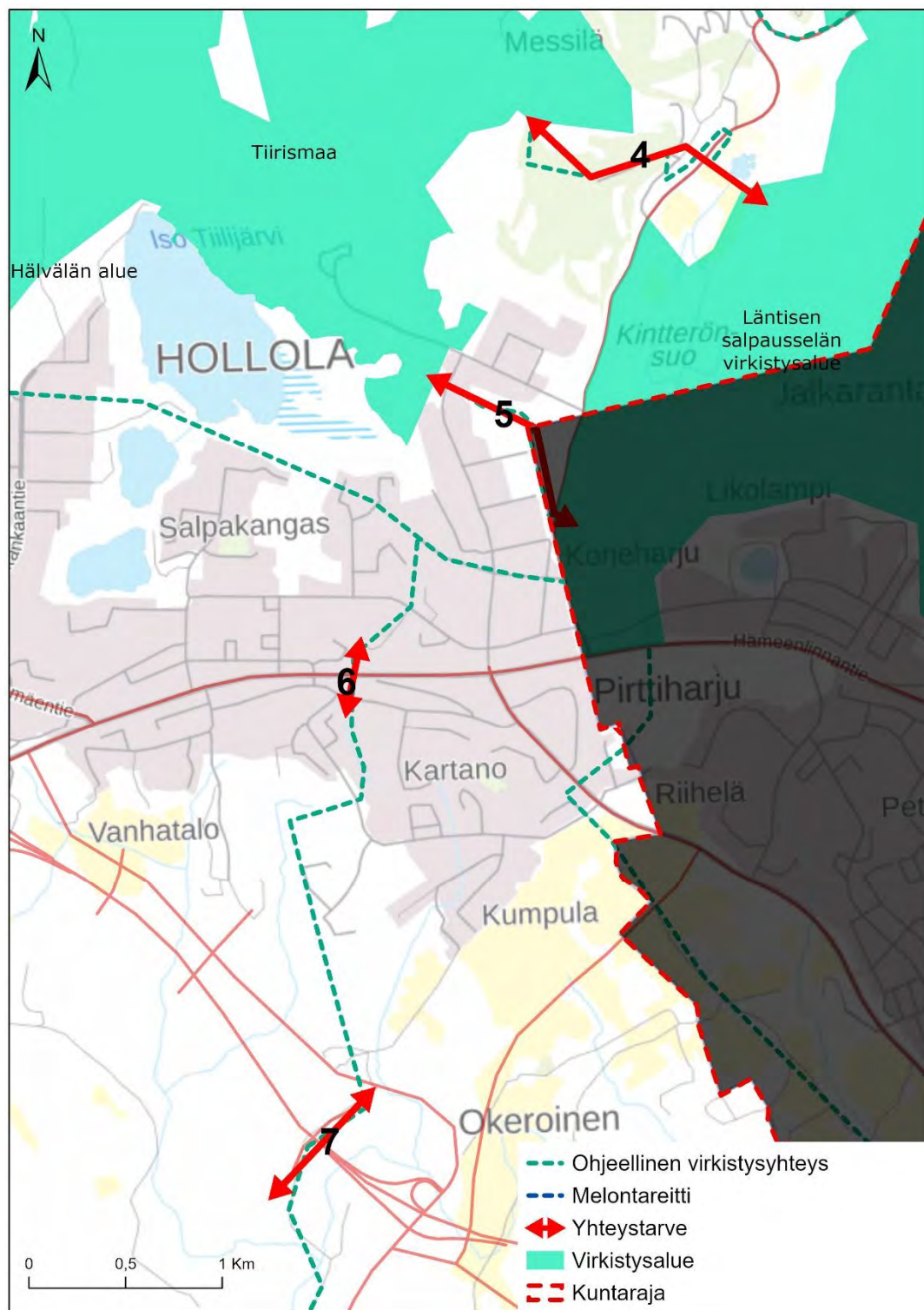
Työtjärven pohjoispuoli-Tiilijärvi-Kuntakeskus ja Kuntakeskus-vt12 eteläpuoli -virkistysyhteydet: Kuntakeskuksen pohjoispuolelta Salpakankaan eteläpuolelle ja Lahden puolelle kulkeva yhteys, joka haarautuu Kuntakeskuksen itäpuolella ja jatkuu pohjois-eteläsuuntaisesti valtatie 12:sta ylitse. Yhteys kytkee Kuntakeskuksen alueella olevat pienemmät viheralueet ja nykyisellään hyvin toimivat reitit yhtenäiseksi ja mahdollistaa yhteyden katkeamattomuuden ja toimivuuden kriittisimmässä estevaikutuksen alueilla (vt12 ja kunnanraja).

Kukkila-Kalliola-Paimela -virkistysyhteys: Kukkilasta Kalliolan ja Paimelan kautta kulkeva, osittain Vesijärven rantaa myötäilevä ylikunnallinen yhteys, joka mahdollistaa Vesikansantien länsipuolella olevien pienempien ja laajempien alueiden ja niitä yhdistävien reittien säilymisen osittain hajautuneilla asutusalueilla sekä yhdyskuntarakenteellisesti muuttuvilla taajama-alueilla.

Siniyhteydet Teuronjoki ja Porvoonjoki: Hämeenkoskesta etelään päin suuntautuva Teuronjoki ja pääradan itäpuolella lounaasta koilliseen suuntautuva Porvoonjoki toimivat

merkittävinä siniyhteyksinä, jotka ovat osoitettu maakuntakaavassa melontareiteiksi. Teuronjoki on nykyisellään toimiva virkistysreitti; Porvoonjoki on kehitettävissä oleva reitti Hollolan kunnan puolella.

Lisäksi kriittisiä yhteystarpeita osoitettiin yhteensä 5 kappaletta Messiläntien, Valtatie 12:sta ja Lahden eteläisen kehätien yli/ali (Kuva 6-2).

Kuva 6-2. Virkistysverkoston yhteystarpeet.

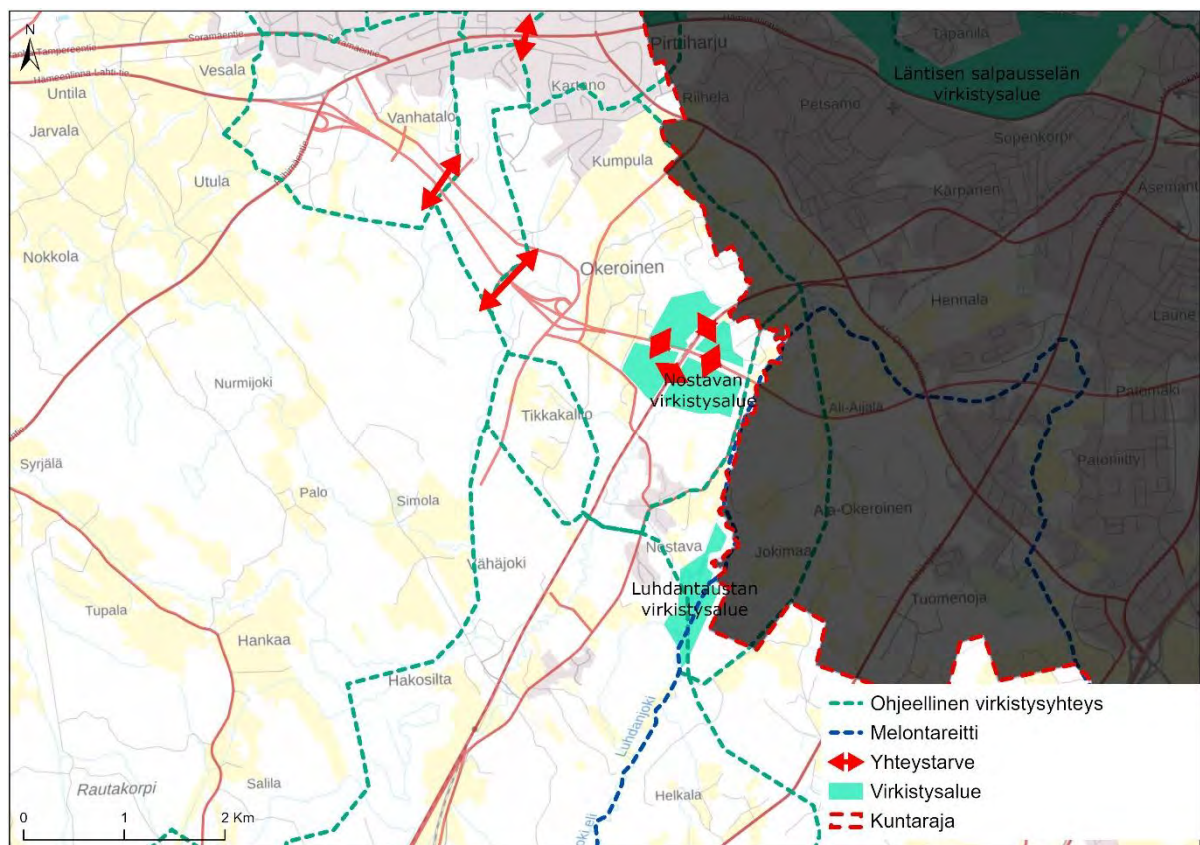
6.2 Nostavan alue

Nostavan alue on suhteellisen väljästi rakennettua aluetta, jossa ei ole nykyisellään Nostavantien vieressä kulkevan kevyen liikenteen väylän (pyöräily) lisäksi selkeitä tunnistettavia virkistysreittejä. Alueen yhdyskuntarakenne on kuitenkin tulevaisuudessa mahdollisesti tiivistymässä rakentamisen ja maankäyttöhankkeiden myötä, minkä vuoksi alueelle on esitetty useita vaihtoehtoisia virkistysyhteyksien linjauksia. Eteläisen kehätien rakentuminen asettaa estevaikutuksia erityisesti etelä-pohjoissuuntaisten yhteyksien toteutumiselle. Maakuntakaavassa esitetyn Salpakangas – Aikkala viheryhteystarpeen lisäksi eteläinen kehätie on huomioitu etelä-pohjoissuuntaisessa, kehätien eteläpuolelta pohjoiseen Pähkinälehdon asuinalueelle kulkevassa yhteydessä ja Nostavan virkistysalueen yhdistävässä pääradan itä- ja länsipuolisissa yhteyksissä.

Nostavan virkistysyhteydet ovat ohjeellisia yhteyksiä, joiden merkitys ja toiminallisuus korostuu tulevaisuudessa eteläisen kehätien ja Nostavan työpaikka- ja logistiikka-alueen rakentuessa sekä taajama-alueen tiivistyessä. Ainoastaan Nostavantielle Tikkakallion tien risteyksestä pohjoiseen kohti Lahden kaupunkiin on osoitettu virkistysyhteys, joka tukeutuu nykyiseen kevyeen liikenteen väylään.

Nostavan eteläpuolelta pääradan ylitse luoteeseen Tikkakallion pohjois- ja eteläpuolelle on osoitettu kaksi virkistysyhteyttä, jotka yhdistävät nykyiset asuinalueen väliin jäävät viheralueet yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Nämä yhdistyvät pohjoisempana maakuntakaavan viheryhteystarpeeseen ja itäpuolella Lahden puolelle sekä kaakkoon suuntautuviin kunnallisiin yhteyksiin. Linjaukset mahdollistavat pääradan kummankin puolen yhtenäisyyden ja yhdistävät Nostavan nykyiset, asutuksen väliin jäävät viheralueet idässä kunnan rajalla olevaan Luhdantaustan virkistysalueeseen ja Hollolan puolella oleviin laajempiin virkistysalueisiin.

Nostavan alueelle on osoitettu neljä kriittistä viher- ja virkistysverkoston ylityskohtaa eteläisen kehätien kohdalle. Tällä alueella eteläisen kehätien rakentuminen ja laajenevat taajama-alueet aiheuttavat huomattavia estevaikutuksia yhteyksien toimivuudelle. Viherverkoston ylityskohta, väylän eteläpuolelta pohjoispuolelle kohti Takamaantielle suuntautuva yhteys tukeutuu maakuntakaavassa osoitettuun viheryhteystarpeeseen. Sen pohjoispuolelle, pohjoiseen kohti Hirvikallion tielle, on osoitettu kriittinen virkistysverkoston ylityskohta. Tämän on tarkoitus mahdollistaa esteetön ja toiminallinen virkistysyhteys kehätien molemmin puolin erityisesti tulevaisuudessa valtatie 12:sta eteläpuolisten asemakaava-alueiden rakentuessa. (Kuva 6-3). Nostavan virkistysalueelta on osoitettu kaksi kriittistä etelä-pohjoissuuntaista ylityskohtaa eteläisen kehätien kohdalle pääradan kummallekin puolelle sekä kaksi länsi-itäsuuntaista ylityskohtaa kehätien etelä- ja pohjoispuolelle.

Kuva 6-3. Nostavan alueen virkistysverkosto.

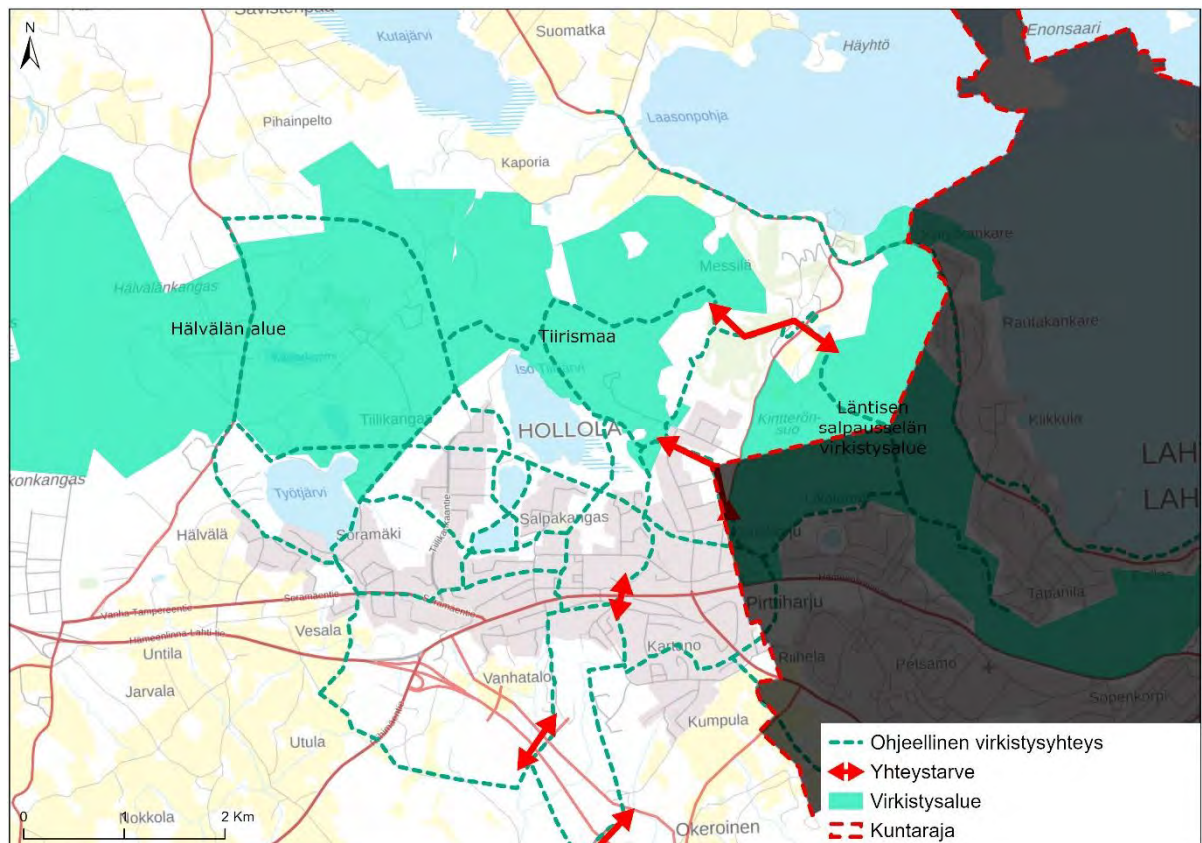
6.3 Kuntakeskuksen alue

Hollolassa virkistysyhteyksien tarve painottuu Kuntakeskuksen seudulle. Kuntakeskuksen alueella on esitetty useita virkistysyhteyksiä, jotka tukeutuvat pitkälti nykyisiin reitteihin ja niiden välillä oleviin alueisiin. Kuntakeskuksen pohjoispuolella, erityisesti Tiirismaan ja Salpakankaan alueella sekä Tiilijärvien ympärillä on nykyisellään yhtenäisiä virkistysreittejä, jotka yhdistyvät laajempiin virkistysalueisiin ja mahdollistavat monipuolisten ulkoilupalveluiden saavutettavuuden kuntakeskuksen alueelta. Virkistysyhteyksien kattavuuden ja ylikunnallisuuden kannalta merkittävimmät yhteydet ovat länsi-itäsuuntaiset, laajemmilta metsäalueilta Lahden kaupungin puolelle jatkuvat sekä etelä-pohjoissuuntaiset valtatie 12:sta ylittävät virkistysreitit, jotka ovat osaltaan jääneet tiivistyvän yhdyskuntarakenteen puristukseen ja joihin kohdistuu siten huomattavia, niiden yhtenäisyyttä ja laatua heikentäviä vaikutuksia tulevien maankäyttöhankkeiden ja kasvavan rakentamispaineen myötä. Erityisesti Salpakankaan teollisuusalueella ja Messilän golfin alueella nykyiset yhteydet ovat vaarassa katketa tai liiaksi kaventua taajamarakenteen tiiviyden takia. Myös Salpakankaan koulun eteläpuolella, asuinalueiden väliin jäävä ulkoilureitti on tunnistettu merkittäväksi yhtenäiseksi virkistysyhteydeksi.

Tunnistetut reitit tukeutuvat pääosin nykyisiin käytettyihin, asukastyöpajassa korostuneisiin virkistysreitteihin, ja ovat erityisesti Kuntakeskuksen pohjoispuolella päällekkäisiä ekologisten yhteyksien kanssa. Tunnistetut reitit mahdollistavat lähivirkistysalueiden hyvän saavutettavuuden reitistöjä pitkin, mutta niiden kautta on saavutettavissa myös pohjoisempaa ja luoteessa sijaitsevat laajemmat yhtenäiset virkistysalueet. Tärkeimpiä säilytettäviä ja kehitettäviä virkistysyhteyksiä ovat valtatie 12:sta ylitse kulkevat sekä itään päin Lahden suuntaan kulkevat virkistysyhteydet Messilän eteläpuolella ja Salpakankaan teollisuusalueen kohdalla (Vesimäentie).

Nämä virkistysyhteydet liittävät toisiinsa Hollolan kunnan sisällä ja kunnan ulkopuolella sijaitsevat virkistysalueet. (Kuva 6-4)

Virkistysyhteyksien kehitettävyyden pohjalta kuntakeskuksen alueella on tunnistettu kolme kriittistä viherverkoston ylityskohtaa, jotka mahdollistavat eritasoisten virkistysalueiden kytkeytyneisyyden kohdissa, joissa maankäytön hankkeet heikentävät toimivien virkistysreittien toteutumista. Nämä ylityskohdat ovat kuntakeskuksen itäpuolelta etelään päin valtatie 12:sta ylittävä yhteystarve, Tiirismaata, sekä Tiirismaalta Läntisen Salpausselän virkistysalueen kautta Lahden puolelle suuntautuvat yhteystarpeet.

Kuva 6-4. Kuntakeskuksen alueen virkistysverkosto.

7. EHDOTUS ALUEELLISEKSI VIHERVERKOSTOKSI JA SUOSITUKSET MAANKÄYTÖLLE

Kuvassa 7-1 on esitetty Hollolan viherverkoston rakenne analyysien ja asiantuntija-arvioiden perusteella. Verkoston yhteyksien ja alueiden valintaa, sisältöjä ja yhteyksien rooleja verkostossa on kuvattu edellisissä kappaleissa.

Hollolan alueellinen viherverkosto muodostuu ihmisten virkistystä palvelevasta *virkistysalueverkostosta* ja eliöiden elinympäristöjä ja niiden välillä liikkumista turvaavasta *ekologisesta verkostosta*. Kummassakin verkostossa on alueita ja niitä yhdistäviä yhteyksiä. Osaltaan ne menevät päällekkäin ja tukevat toisiaan, muodostaen sekä virkistykseen että luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä kokonaisuuksia. Osaltaan ihmisten ja eliöiden tarpeet liikkumisen ja ympäristön laadun kannalta poikkeavat, joten osa alueista on merkittäviä pääosin vain virkistykseen tai ekologisten arvojen kannalta.

Maankäytön tarkemman suunnittelun ja toteutuksen kannalta merkittävää onko reitin tai alueen päätehtävä ekologisten arvojen säilyttäminen vai virkistys. Seuraavassa on kuvattu viherverkostokartan merkintöjen sisältöjä tarkemmin ja annettu ohjeita yleiskaavoitukseen ja jatkosuunnitteluun.

LAAJAT YHTENÄISET METSÄALUEET, JOILLE SIJOITTUU LUONTOARVOJA ovat alueita, joiden pääasiallinen maankäyttö on ollut metsätalous tai muu niiden metsäisyyden säilymistä suosinut maankäyttö. Niiden yhtenäisyyttä ei ole pilstonut muu maankäyttö, kuten suuret väylät tai asutus. Selvityksen verkostossa esitetyt laajat metsäalueet sulkevat lisäksi sisäänsä luontoarvokohteita, joiden säilymistä tukee alueiden säilyminen metsäisenä. Laajat yhtenäiset metsäalueet ovat merkittäviä erityisesti niille eliölajeille, joiden elinpiirit ovat laajoja, ja jotka karttavat ihmisen vaikutusta. Ekologisilla yhteyksillä pyritään turvaamaan eliölajien liikkumista näiden laajojen ekologisten kokonaisuuksien välillä.

Suosituksien maankäytölle ja jatkosuunnitteluun: Laajojen yhtenäisten metsäalueiden säilymistä yhtenäisinä tukevat sellaiset maankäyttömuodot, jotka säilyttävät ne metsäisinä.

TÄRKEÄ VIRKISTYSALUE ovat kunnan merkittäviä virkistysalue keskittymiä, joilla on merkitystä lähivirkistykseen, mutta myös kauempaa saapuvien käyttäjien kannalta. Verkostossa osoitetuilla alueilla voi olla jo olemassa olevia merkittäviä virkistysarvoja ja käyttäjäkuntaa tai niiden potentiaali tulee kasvamaan tulevan maankäytön myötä ja niiden palveluverkostoa ja reitistöä kannattaa kehittää jatkossa.

Suosituksien maankäytölle ja jatkosuunnitteluun:

Alueita ylläpidetään ja kehitetään yhtenäisinä, hyvin saavutettavina sekä toiminnoiltaan ja luonnon ympäristöltään monipuolisina virkistys- ja viheralueina. Aluetta ja sen toimintoja tarkemmin suunniteltaessa ja lupamenettelyn yhteydessä tulee ottaa huomioon luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot, ja varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien verkoston jatkuvuus. Erityistä huomiota tulee kiinnittää meluun ja esim. valtateiden estevaikutusten ehkäisemiseen.

ALUEET JOILLA EKOLOGISIA JA VIRKISTYSARVOJA ovat merkityksellisiä sekä luonnonarvojensa vuoksi, että merkittävänä virkistysalueina. Alueilla on siksi merkitystä erityisesti luontoretkeilyn ja jopa potentiaalia luontomatkailun kannalta. Luontoarvot lisäävät alueiden

kiinnostavuutta ja monipuolisuutta virkistykseen kannalta, mutta asettavat toisaalta myös haasteita yhteensovittamisen kannalta luontoarvojen säilymisen ja virkistykseen aiheuttaman mahdollisen häirinnän ja kulumisen osalta.

Suositukset maankäytölle ja jatkosuunnitteluun:

Näille alueille pätevät sekä ekologisen verkoston metsäalueille, että virkistysalueille annetut suositukset. Lisäksi alueiden jatkosuunnittelussa ja maankäytössä tulisi kiinnittää huomiota virkistykseen ja ekologisten arvojen yhteensovittamiseen reittien ja palveluiden sijoittamisen huolellisella suunnittelulla ja käyttäjien ohjaamisella.

OHJEELLINEN EKOLOGINEN YHTEYS kuvaa viherkäytävää, jonka osoittamalla yhteydellä on merkitystä eliölajien liikkumiselle ja luonnon monimuotoisuuden säilymiselle. Yhteyksien tarkoituksena on turvata eliöiden liikkuminen kunnan alueella ja turvata myös ylikunnalliset yhteydet. Ekologisen yhteyden tarkoituksena on yhdistää monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet, kuten luonnonsuojelualueet ja yhtenäiset laajat metsäalueet. Yhteyksillä on erityinen merkitys ilmastoon muutoksen vaikutusten lieventämisessä, sillä ne takaavat eliöiden mahdollisuudet liikkua uusille elinympäristöille muuttuvissa ympäristöolosuhteissa.

Suositukset maankäyttöön ja jatkosuunnitteluun: Ekologisen yhteyden jatkuvuus ja kytkettyminen tulee turvata. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida reitin yhdistävät ja sille osuvat arvokkaat luontokohteet sekä varmistaa, että ekologinen yhteys säilyy yhtenäisenä, mahdollisimman leveänä, puustoisena ja luonnon olosuhteiltaan monipuolisena. Eliöiden liikkuminen estevaikutusten, kuten pääväylien yli, tulee turvata.

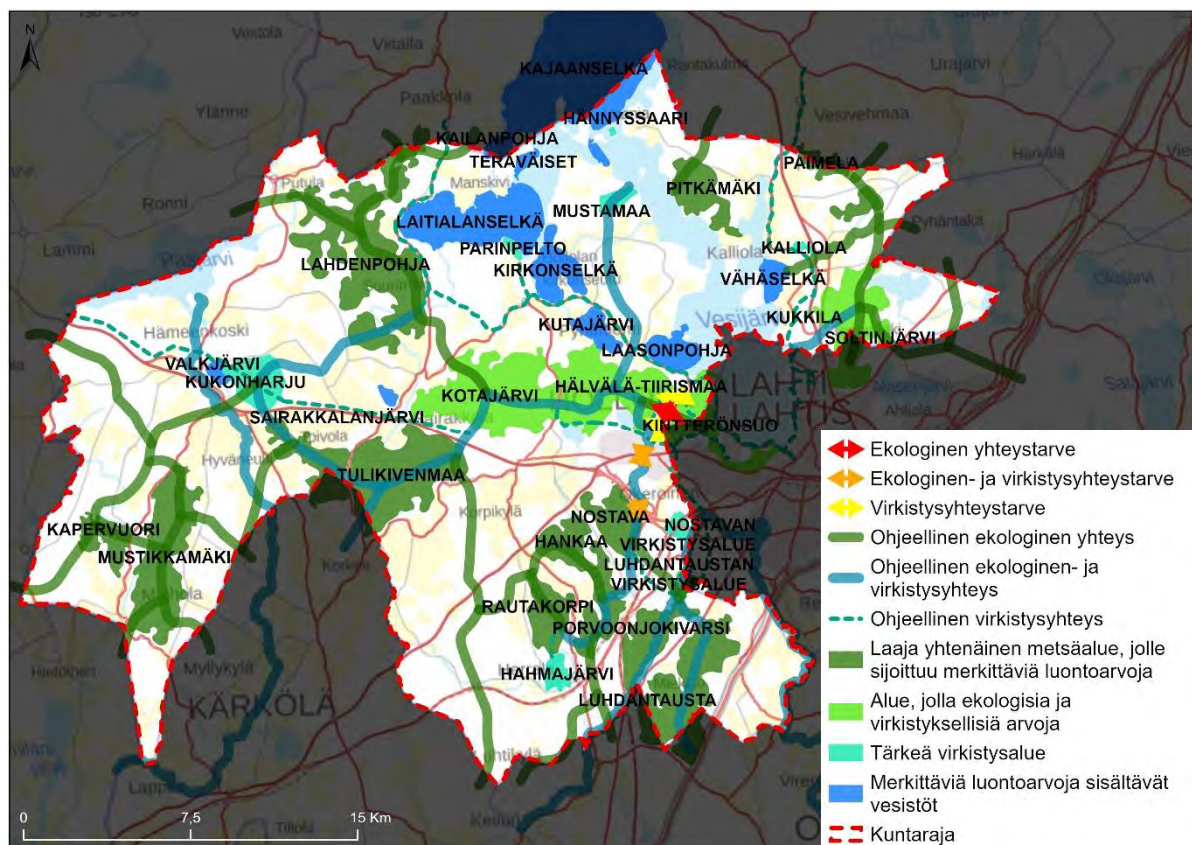
OHJEELLINEN VIRKISTYSYHTEYS on virkistysverkostoa yhdistävä virkistysyhteys tai lähivirkistysalueiden sarja. Virkistysyhteyden päätehtävä on palvella ihmisten virkistäytymistä ja taata turvallinen, terveellinen ja viihtyisä liikkuminen virkistysalueilla ja niiltä toiselle.

Suositukset maankäyttöön ja jatkosuunnitteluun: Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon lähivirkistysalueiden riittävyys, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien jatkuvuus. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.

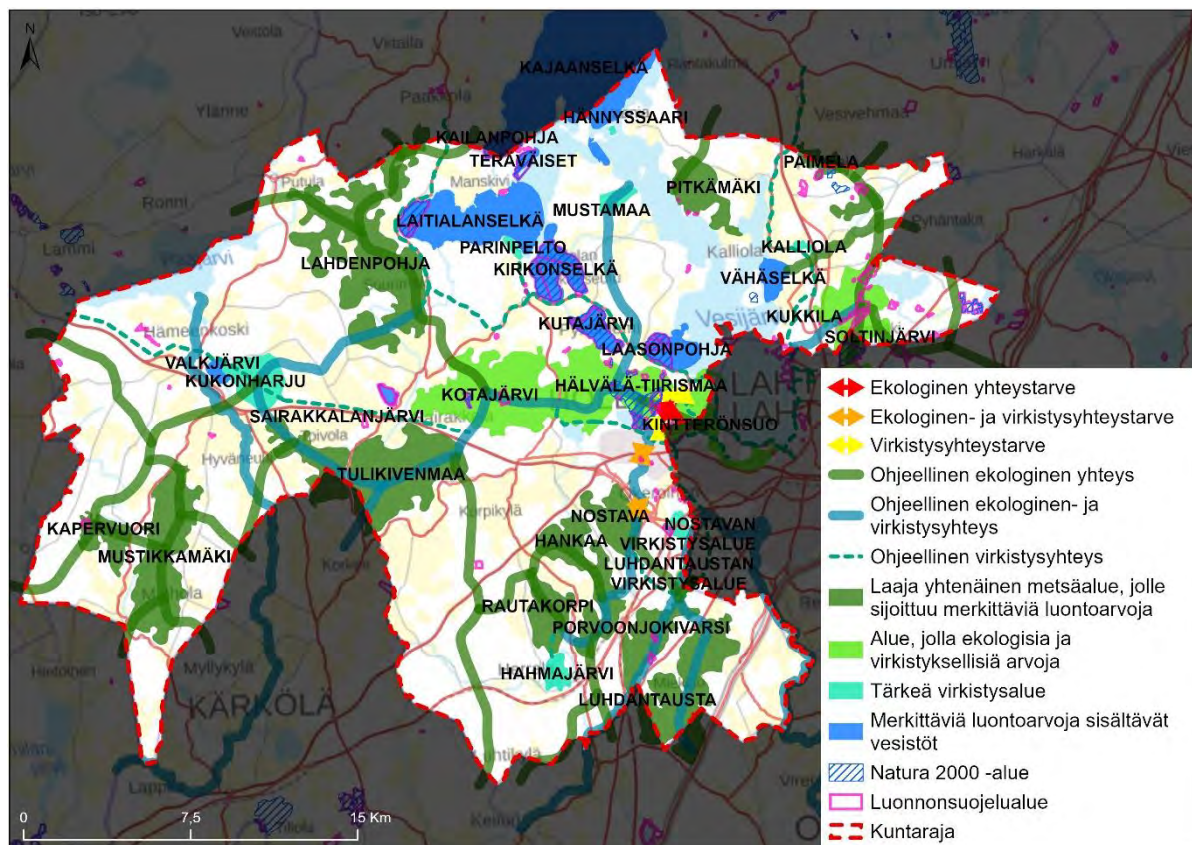
OHJEELLINEN EKOLOGINEN JA VIRKISTYSYHTEYS on yhteys joka palvelee sekä virkistysverkostoa että ekologista verkostoa, joten sen osalta pätevät sekä ekologille verkostolle että virkistysverkostolle esitetyt kuvaukset ja ohjeistus. Jotta sekä ihmisten turvallinen ja viihtyisä liikkuminen voi toteutua, tulee yhteyden olla riittävän leveä, jotta se voidaan toteuttaa luonnonmukaisena, mutta taata riittävän palvelutason kulkureitti myös ihmisille.

Suositukset maankäyttöön ja jatkosuunnitteluun: Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon lähivirkistysalueiden riittävyys, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien jatkuvuus. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.

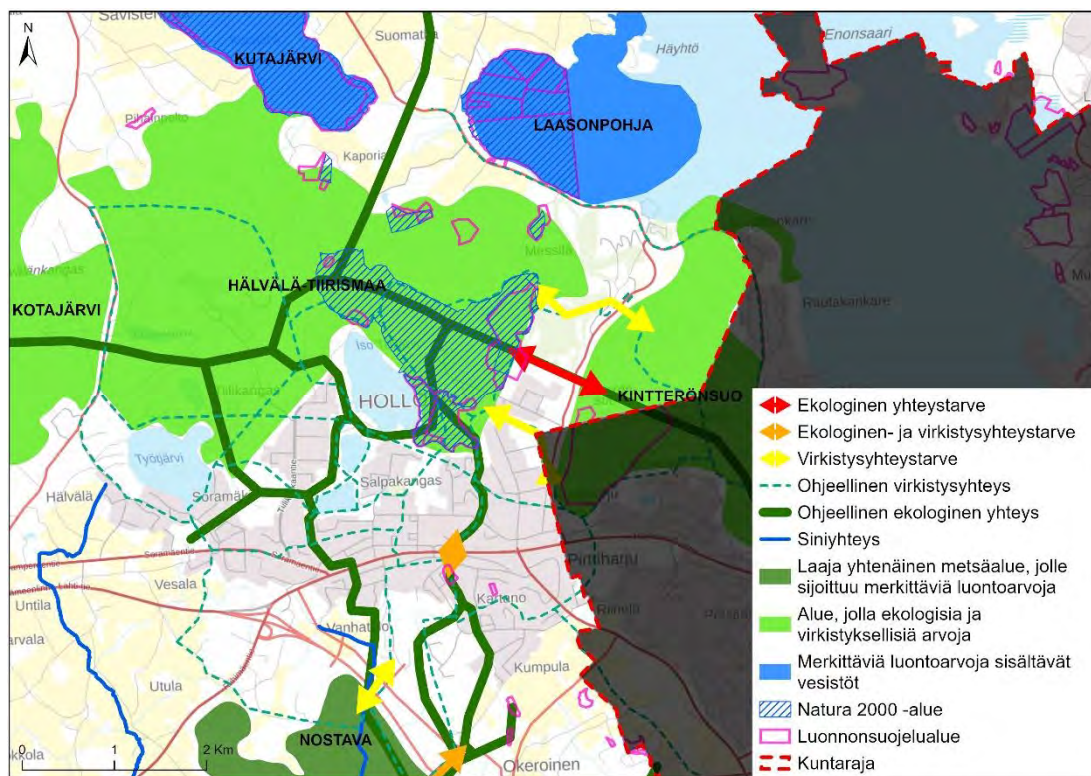
EKOLOGINEN YHTEYSTARVE kuvaa ekologisten yhteyksien kriittistä kohtaa, jossa verkostossa on joko ns. pullonkaula, jossa verkosto on kriittisesti juuri tämän vielä jäljellä olevan estevaikutuksen läpi kulkevan yhteyden varassa tai kohtaan tulisi toteuttaa uusi toimiva yhteys. **VIRKISTYKSEN YHTEYSTARVE** on vastaava kohta virkistysverkostossa ja **EKOLOGISESSA JA VIRKISTYSYHTEYS TARPEESSA** yhdistyy tarve ekologisen virkistysverkoston kannalta.

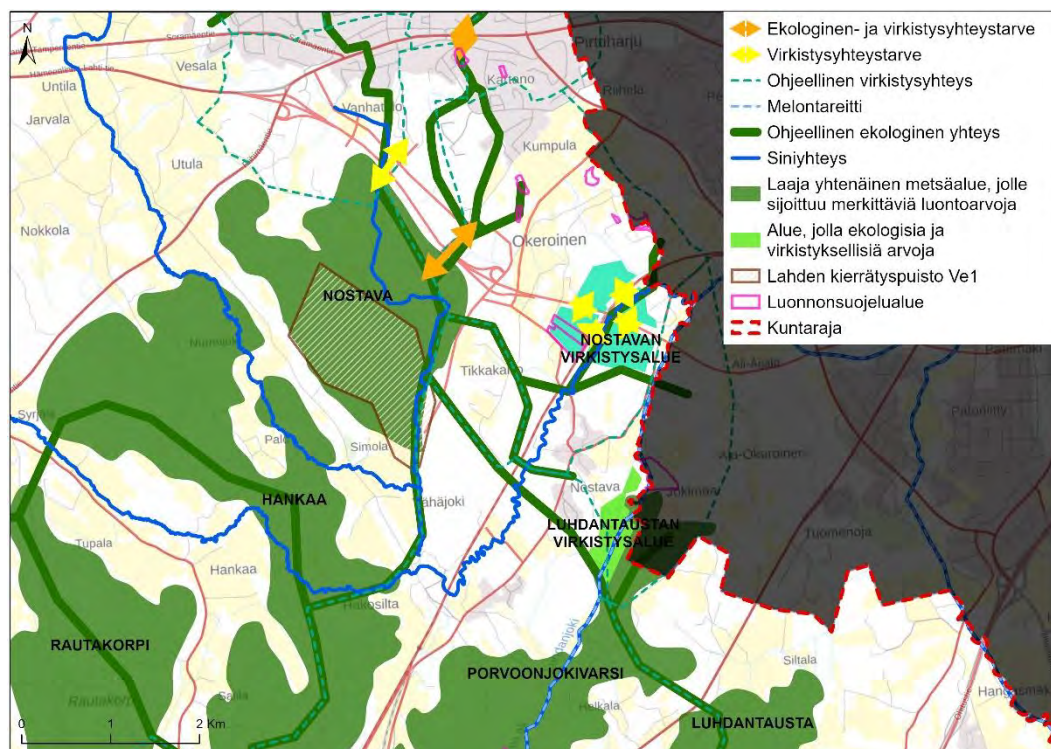
Kuva 7-1. Ehdotus Hollolan alueelliseksi viherverkostoksi.

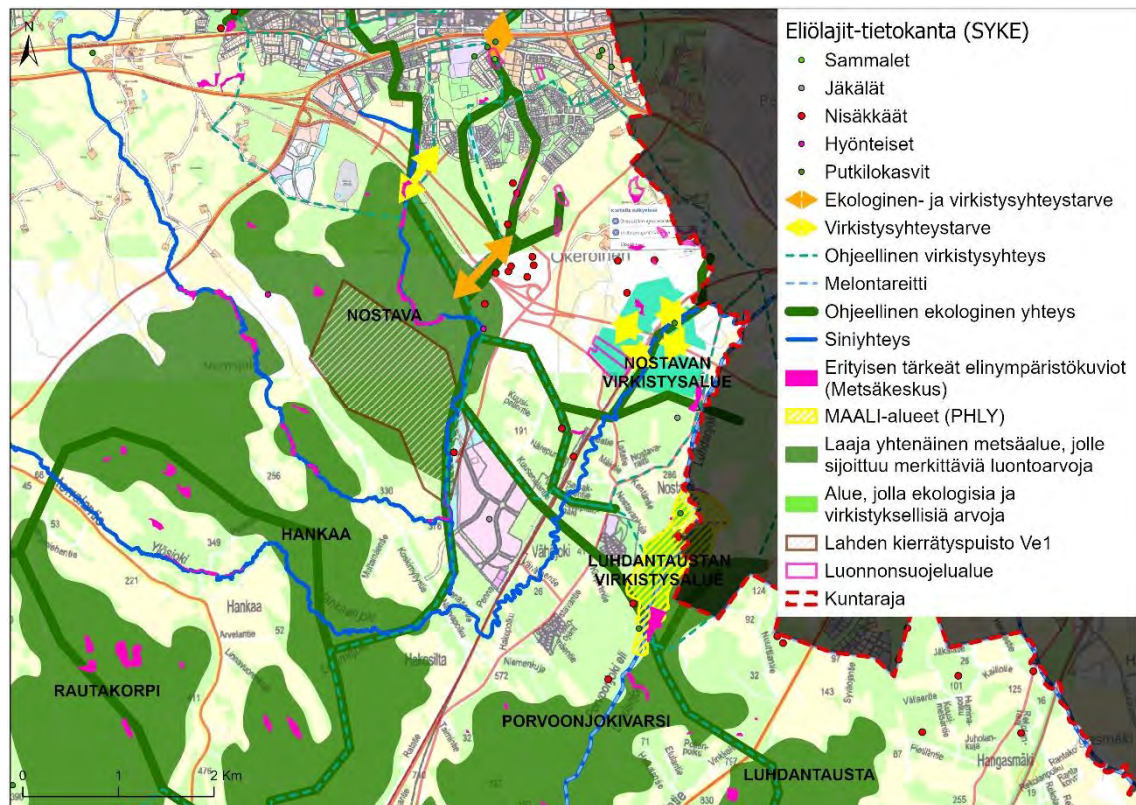
Kuva 7-2. Alueellisen viherverkon suhde olemassa oleviin suojelualueisiin.

Kuva 7-3. Ehdotus Kuntakeskuksen alueen viherverkostoksi.

Kuva 7-4. Ehdotus Nostavan alueen viherverkostoksi.

Kuva 7-5. Nostavan alueen viherverkosto suhteessa alueen kaavoitustilanteeseen ja tiedossa oleviin luontoarvoihin.

7.1 Selvitys ja strateginen yleiskaava

Strategisen yleiskaavan päivityksen yhteydessä lähtökohdaksi ekologisen verkoston osoittamiseksi otetaan raportissa esitetty kartta 7-1. Verkoston osalta oleellista on kiinnittää huomioita verkoston kriittisiin kohtiin, jotka ovat joutuneet tai ovat juotumassa puristuksiin muun maankäytön osalta. Näiltä osin myös kaavamääräykset tulee olla riittävän sitovia. Lisäksi ehdotetaan, että maisema- ja luontoarvoja ei osoiteta enää samalla oikeusvaikutteisella kaavakartalla. Pikemminkin kokonaisuuden hahmottamiseksi on syytä tuoda esiin kriittisen maankäytön kohteet suhteessa ekologiseen verkostoon. Tämän johdosta suositellaan kriittisimmän ekologisen verkoston osoittamista pääkartalla. Laajojen metsäalueiden osoittaminen pääkartalla ei ole tarkoituksenmukaista, eikä niille laajuutensa johdosta ole löydettävissä riittävän yksiselitteistä ohjaavaa kaavamääräystä. Perustetuilla suojelualueilla maankäyttöä ohjaa kyseinen lainsäädäntö eikä näille alueille ole lähtökohtaisesti tarpeen antaa sellaisia määräyksiä, joita ei olisi jo olemassa. Sen sijaan näistä ja muista luontoarvoista olisi kokonaisuuden hahmottamiseksi olla perusteltua laatia strategisen yleiskaavan yhteydessä ainakin oikeusvaikutukseton informatiivinen teemakartta.

